Jatakalankara

I. P. 69	जातकालङ्कारः (सटीकः)	गणेशसूरिः टीका-हरभानुशुक्लः		Benares Edition	

श्रीकाशीजीमेमहल्लाघुघुरानाम्मामाकीगल्लीआदिविश्वेश्वरकेपासश्रीयुतबाबूहरखचंद
जीकेवाडेमेदुर्गाप्रसादकटारेकेगणेशयंत्रालयमेजातकालंकारसटीकछापागयालिखावबड
तिवारीछापनेवालागोपालजिसेलेनाहोयसोकुं जगलीकेपश्चिमफाटककेपासदुर्गाप्रसादकटारेके
॥दुकानमेमिलेगा॥ ६ ॥

जा॰लं॰ श्रीगणेशाय नमः वस्वर्णब्रह्मविद्यापरिचयचतुरंश्रीशुकंव्यासपुत्रंनत्वाचार्यंमुनीनांहरिपदकमलेप्रेमविश्रामभाजां श्विष्टे

१ ष्टंस्वेष्टदेवंश्रुतिसमधिगतंमाधवंभावयित्वाभावैरुद्भाव्यतेऽसौप्रवरमतिमुदेजातकालंकृतश्रीः १ अथज्योतिर्वित्तिलकःढुं

ढोलंकृतिकाव्यरचनानिपुणः श्रीगणेशकविः श्रीशुकजातकानुरोधिजातकालंकारनामकग्रंथंचिकीर्षुस्तदादौनिर्विघ्नपरिसमा

प्त्यर्थंशिष्टाचारक्रमगतंभगवद्विभूतिभूतगुरुगणेशभारतीकर्मप्रणिपातपरंविष्णुनिर्देशात्मकंमंगलमाचरतिद्वाभ्यांशार्दूलविक्रीडि

सानंदंप्रणिपत्यसिद्धिसदनंलंबोदरंभारतींसूर्यादिग्रहमंडलंनिजगुरुंभक्त्यात्हृदब्जेस्थितं येषामंघ्रिस

रोरुहस्मरणतोनानाविधाःसिद्धयःसिद्धिंयांतिलघुप्रयांतिविलयंप्रत्यूहशैलव्रजाः।१। १ताभ्यांसानंदमितिसद्भा

वाकलितमितिगणेशाकृतिनागणेशनाम्नाग्रंथकरणाकुशलेनमयातज्जातकंवृत्तस्रग्धरयाप्रव्यक्तंक्रियतेतस्यष्टार्थंपथास्याक्ष्या

विधीयतइत्यर्थः किंकृत्वाभक्त्यातान्सिद्धिसदनान्नत्वानमस्कृत्यतान्किंविधान्येषामंघ्रिसरोरुहस्मरणतःनानाविधाः अनेकवि

धाःसिद्धयःकार्यसिद्धयःसिद्धिंपूर्णतांयांतिप्रत्यूहशैलव्रजाःविघ्नपर्वतसमूहाः विघ्नोंतरायःप्रत्यूहइत्यमरः व्रजोगोष्ठाध्ववृंदेषुइ राम

त्यमरःलघुशीघ्रंविलयंयांतिनश्यंतिलघुक्षिप्रमरंद्रुतमित्यमरः लघ्वितिपदंशीघ्रतावाचकंदेहलीदीपकन्यायेनोभयत्रान्वयः॥

॥

तिनान्कान् नदाह सिद्धिसदनं सिद्धिर्लक्ष्मीः तस्याः सदनं गृहं निवासस्थानमिति यावत् श्रीनिवासमित्यर्थः त्वं सिद्धिस्त्वं स्वधा स्वाहेत्या
दि लक्ष्मीस्तुत्यारंभे सिद्धिशब्दस्य लक्ष्म्यां प्रयुक्तत्वात् सिद्धिर्लक्ष्मीरिति नित्यं विकल्पोऽर्थः कीदृशं सिद्धिसदनं सानंदं आनंदेन सहि
तं ब्रह्मण आनंदः आनंदं ब्रह्मणो विद्वानिति श्रुतेः सानंदमिति विशेषणपदं भगवतोन्यत्र नोपपद्यते नतोन्यदतमिति श्रुत्वात्रय्या
णामित्यत्रानेवोपदेशात् हृदब्जे स्थितं हृदयकमलवासिनं सर्वस्य चाहं हृदि सन्निविष्ट इति भगवद्वचनात् भक्त्या प्रीतिपूर्वकं तत्स्मा
त्वा गुरुं श्रीमुक्तिवाख्यं लंबोदरं विनायकं भारतीं सरस्वतीं सूर्यादिग्रहमंडलं रव्यादीनां ग्रहाणां मंडलं समूहं च प्रणिपत्य नमस्कृत्य
शुकास्यगलितं शुकमुनिमुखाद्व्यक्तिभूतं गलितं गाथोक्तिगाथानां श्लोकविधुरां गिरां उक्तिर्व्यवहारः यस्मिन् तथाभूतं कथं [illegible]
पते यथा शुकास्यात् गलितं श्रीमद्भागवतं महापुराणं श्रीधरस्वामिना व्यक्तं कृतमित्यध्याहारः कथंभूतं भागवतं जातकं च सद्भावा
कलितं सततप्रशस्तो भावो विष्णुभक्तिः तेनाकलितं विशिष्टं जातकं पक्षे सद्भावैः सत्वादिद्वादशभावैः स्तात्पर्यैर्वा विशिष्टं पदार्थे
ललितं पदार्थैः परमभक्त्युद्योतकैः श्रवणकीर्तनादिभिः ललितं रुचिरं जातकपक्षे पदार्थैः सानंदसदनादिभिर्मनोज्ञं योगांग
लीलार्चितं योगो भक्तियोगस्तस्यांगानि यमनियमासनप्राणायामध्यानधारणसमाधयः तेषां लीला उपदेशविशेषास्ताभिरर्चि
तं महितं जातकपक्षे योगांगानि ग्रहभावादीनि तेषां लीला योग्यत्वेन घटनविशेषास्ताभिः प्रहितं प्रशस्तमित्यर्थः ज्योतिर्विदां जीव
नं ज्योतिः परमात्मा नारायणः परो ज्योतिरिति श्रुतेः तद्विदां ब्रह्मविदां जीवनं कालक्षेपयोग्यं जातकपक्षे ज्योतिर्विदां गणकानां जीविकाप्र
दत्वाज्जीवनमित्यर्थः स्रग्धरया स्रग्धरावृत्तेनेत्यर्थः जात्यभिप्रायेणैकवचनोक्तिः तस्य लक्षणं चत्वारो यत्र वर्णाः प्रथममित्यादि ॥

जा॰ सं॰ टी॰ २

ननुश्रीधरस्वामिवद्भवतापिशुकजातकव्याख्यानेकर्त्तव्येग्रंथारंभोनोचितस्तत्राहयत्पूर्वमितिगणेशनामाऽहंश्रीमच्छिवानुज्ञयापद
शास्त्रसंपन्नशिवनाम्नःगुरोराज्ञयातन्नीत्यर्थमितिभावः पूर्वंभावकालेशुकास्यगलितंछंदोरहितत्वात्स्वरूपंगूढंतद्यंअतिशयेषग
हनंनतुविशदंपरमसारार्थनिरूपणेनोत्कृष्टंयज्जातकंतदेवस्रग्धरावृत्तैश्चारुरुचिरंविशदंकुर्वेफक्किकारूपस्यगूढतमस्यविशदीक

सद्भावाकलितंपदार्थललितंयोगांगलीलार्चितंश्रीमद्भागवतंशुकास्यगलितंयच्छ्रीधरस्वामिना सुवर्णै।
क्रियतेगणेशकविनागाथोक्तितज्जातकंवृत्तंस्रग्धरयाजनादिसुफलंज्योतिर्विदांजीवनं २ यत्पूर्वंपरमंशु।
कास्यगलितंसज्जातकंफक्किकारूपंगूढतमंतदेवविशदंकुर्वेगणेशोस्म्यहंदैवज्ञः सुतरांयशःसुखमतिःश्री
हर्षदंस्रग्धरावृत्तैश्चारुनृणांशुभायनपदंश्रीमच्छिवानुज्ञया ३ भूयांसःसंतिभूमौनिजपरमधियाशालिनः
काव्यगुंफेसंख्यावंतस्तथापिप्रचुरपरगुणानंदलीलांभजंते ॥ १ रणांश्लोकेरेवोचितमित्याशयः कथंभूतोष्ठं

दैवज्ञोऽदृष्टवेनाकर्त्तव्यग्रंथभावितवार्त्तादर्शीनिगूढभावः सुतरांयशःसुखमतिःअतिशयितकीर्त्तिजन्यसुखेमतिर्यस्यसः प्रयोजन
गर्भमिदंविशेषणंयशोऽन्यसुखार्थमितिभावः कीदृशंततश्रीहर्षदंश्रियंहर्षंचददातितत् शुभायनपदंशुभायनानांशुभजानेका
नांआनंदसिद्धिसदनादीनांआस्पदंस्थानं ३ ननुसत्कवीनांहर्षप्रदंत्वदीयंजातकंनस्यादित्याहभूयांसइतिभूयोयद्यपिकाव्यगुंफे
॥ गद्यपद्यरचनायांनिजमतिरचनाशालिनःनिजधि॥ राम २

यायाकाव्यरचनातयाशालंतेतेभूयांसःनिपुणाःसंख्यावंतःकवयःसंतितथापिप्रचुरपरगुणानंदलीलांभजंतेप्रकृष्टपरगुणा
नुभवजन्यानंदलीलांउद्वहंतिनोपेक्षंतइत्यर्थःपरगुणपरमाणून्पर्वतीकृत्यनित्यंनिजहृदिविकसंतःसंतिसंतःकियंतइत्यु
क्तत्वात्कृत्यानुपरगुणानुभवजन्यप्रमोदएवतेषांलीलेतिभावः उक्तमर्थमर्थांतरन्यासेनद्रढयतिचंचद्गांभीर्येत्यपद्याच
विबुधविटपीचचंचद्गांभीर्येपद्याविबुधविटपिनःचंचंतोद्योतमानाःगांभीर्यादयश्चएतेषांजन्मसंप्राप्तिःआश्रयोपिरत्नधा
धीमापिरत्नगृहमपिसरस्वान्समुद्रःस्वकीयांमर्यादांस्थितिंनत्यजतितथैवकवयोपिप्रमोदेरन्नितिभावःगांभीर्यंनि[illegible]

चंचद्गांभीर्यपद्याविबुधविटपिनांजन्मसंप्राप्तिनूनंमर्यादांनस्वकीयांत्यजतिकिलमहान्रत्नधामासर
स्वान् ४ देहोद्रव्यपराक्रमौसुखसुतौशत्रुःकलत्रंमृतिर्भाग्यंराज्यपदंक्रमेणगदितालाभव्ययौलग्नात्

पद्यालक्ष्मीःविबुधविटपीपारिजातःअत्ररत्नधामेतिपदंचिंत्यंधामशब्दस्यनपुंसकलिंगत्वात्अत्रतत्पुरुषसमासेपरंव
ल्लिंगंद्वंद्वतत्पुरुषयोरित्यनुशासनेनरत्नधामेतिनपुंसकांतत्वस्यादंतत्वात्अतोरत्नधामाप्युदन्वानितिपाठःसमीचीनः।४।
अथतन्वादीनांसामान्यविशेषसंज्ञाःकथ्यंतेयावदध्यायंआदौतावल्लग्नादीनांदेहादिसंज्ञाःतेषांसर्वेषा[illegible]तांचशार्दूल
विक्रीडितेनाहदेहंद्रव्यपराक्रमावितिलग्नतःल्यपलोपेपंचमीलग्नमारभ्यक्रमेणदेहादयोद्वादशभावाःगदिताःउक्तास्तत्र
॥ग्नंदेहोदेहभावःद्वितीयतृतीयौद्रव्यपराक्रमौद्रव्यपराक्रमभावौचतुर्थपं॥

जा॰ लं॰ ३

चमोभावो सुखसुतौ षष्ठः शत्रुः सप्तमभावः कलत्रं अष्टमो मृतिः नवमो भाग्यं दशमं राज्यपदं एकादशद्वादशौ लाभव्ययौ लाभव्यय
नामकौ तत्र तेषु देहिनां देहं सौख्यं शरणं सुखाश्रयं मतं अतो बुधैः ज्योतिर्विद्भिस्तस्माद्देहादेव लग्नभावादेव शुभाशुभाख्यफलजो
निर्णयो वक्ष्यमाणप्रकारेण कार्यः ५ लग्नमिति लग्नं मूर्त्यादिशब्दवाच्यमिति मुनयः ऊचुरिति तृतीयेनान्वयः मूर्तिः अंगं तनुः उदयः वपुः क
ल्पमिति समाहारः उदयः वपुः कल्पमाद्यतन्वादयो लग्नपर्यायाः इति प्रथमभावः ततोनंतरं धनं स्वं कोशार्थाख्यं कोशश्चार्थश्च कोशा

भावा द्वादश तत्र सौख्यशरणं देहं मतं देहिनां तस्मादेव शुभाशुभाख्यफलजः कार्यो बुधैर्निर्णयः ५ लग्नं मू
र्तिस्तथांगं तनुरुदयं वपुः कल्पमाद्यं ततः स्वं कोशार्थाख्यं कुटुंबं धनमथ सहजं भ्रातृदुश्चिक्यसंज्ञं अंबापाता
लतुर्यं हिबुकं गृहसुहृद्वाहनं यानसंज्ञं बंध्वाख्यं चांबुनीरं जलमथ तनयं बुद्धिविद्यात्मजाख्यं ६ वाक्स्थानं पंच
मं स्यात्तनुजमथ रिपुद्वेषवैरिक्षताख्यं षष्ठं जामित्रमस्तं स्मरमदनमदद्यूनकामाभिधानं ॥ धीआख्येयस्मा ॥

त्स्थातं धनं स्वादिसंज्ञं मूचुरित्यन्वयः अथ मग्रेपि सहजं भ्रातृदुश्चिक्यसंज्ञं तृतीयभावः अंबापातालतुर्यहिबुकगृहसुहृद्वाहनयानसंज्ञं बं
धुनामकं एवं बंध्वाख्यं बंधुसंज्ञं अंबुनीरं जलं एते चतुर्थभावस्य पर्यायाः इति भावः अथ तनयं बुद्धिविद्यात्मजाख्यं वाक्स्थानं पंचमं मित्यपि ग्राम
इ्णसंबंधः स्यात् पंचमभावस्यैते पर्यायाः ६ वाक्स्थानमिति अथ षष्ठं रिपुद्वेषवैरिक्षताख्यं ऊचुः रिपुद्वेषवैरिक्षतनामकमित्यर्थः अथ सप्त ३
मं जामित्रमस्तं स्मरमदनमदद्यूनकामाभिधानं ऊचुः सप्तमं जामित्रमित्यर्थः अथाष्टमं धाम्नः रंध्रं याम्यं निधनलयपदं मृत्युः अष्टमं धाम

भत्यापोमागेसंज्ञंऊचुः ७ तानेति अथतनोर्दशमंनातादिनामकमूचुरितिआज्ञामानकर्मआस्पदंगगनंनभव्योममेषूरणंमध्यमंव्यापा
रमूचुरितिस्फुटाव्यक्तिः अथभवंएकादशंआगमंप्राप्तिआयमूचुः इत्यमुक्तंततोद्वादशंप्रांत्यांतिमाख्यंप्रांत्यनामकंअंतिमंरिःफं
चाहुर्व्ययमतः प्रोक्तात्पर्यायसमुदायात् अधिकंदृश्येत तस्यतस्यच नामोक्तंनामसंज्ञायांपर्यायंबुध्वातत्तुल्यार्थंशुद्धंग्राह्यंयुध्या

द्युम्हिद्भूयाम्यंनिधनलयपदंचाष्टमंमृत्युरन्ध्रंदुर्वाख्यंधर्मसंज्ञंनवममिहशुभंस्यात्तपोमार्गसंज्ञं ७ तानाज्ञा
मानकर्मास्पदंगगमननभोव्योममेषूरणाख्यंमध्यंव्यापारमूचुर्दशममथभवंचागमंप्राप्तिमायंद्रत्यंप्रांत्यां।
तिमाख्यंमुनयइहततोद्वादशंरिःफमाहुर्ग्राह्यंबुध्वाप्रवीणैर्यदधिकममुतः संज्ञयातस्यतच्च ८ आद्यंतुर्यं
कलत्रंदशममिहबुधैः केंद्रमुक्तंत्रिकोणंपुत्रंधर्माख्यमुक्तंपणफरमुदितंमृत्युलाभात्मजार्थं॥

नत्तुल्यार्थेधनंसहोत्थेनसहजभावोग्राह्यइति ८ आद्यमिति इहशास्त्रेबुधैः आद्यंचतुर्थंसप्तमंदशमंकेंद्रमुक्तंपरंकं
टकाख्यंचतुष्टयंचस्यात् चतुष्टयमेवचातुष्टयं पंचमंनवमंत्रिकोणमुक्तं मृत्युलाभात्मजार्थंअष्टमएकादशपंचमद्विती
यंपणफरमुक्तंनवमंद्वादशंषष्ठंसहजंआपोक्लिमसंज्ञंउदितंवैरिरिःफाष्टमा।२।७।६।७।६।

जा॰ तं॰ ख्यंषष्ठद्वादशाष्टमंत्रिकमुक्तं ९ अथमित्रशत्रूनेकेनशार्दूलविक्रीडितेनाह चंद्रेति चंद्रेज्यक्षितिजादयः अर्कादेः सुहृ
४ दः बुधादयः समाः अन्ये वैरिणः मताः मुनिभिरिति शेषः सूर्यस्य चंद्रेज्यक्षितिजाः सुहृदः मित्राणि बुधः समः शुक्रशनी शत्रू
रविबुधौ चंद्रस्य मित्रे सर्वे अन्ये समाः गुर्विंदुसूर्याः भौमस्य मित्राणि शुक्रशनी समौ बुधः शत्रुः शुक्रसूर्यौ बुधस्य मित्रे भौमगुरुश
नयः समाः चंद्रः शत्रुः रविचंद्रभौमाः गुरोर्मित्राणि शनिः समः बुधशुक्रौ शत्रू बुधशनी शुक्रस्य मित्रे कुजगुरू समौ रविचंद्रौ शत्रू

धर्मे चापोक्तिमाः स्वव्ययरिपुसहजं कंटकाख्यं हि केंद्रं चैतच्चातुष्टयं स्यात्रिकमिह गदितं वैरिरिःफांतकाख्या
९ चंद्रेज्यक्षितिजा रवींदुतनयौ गुर्विंदुसूर्याः क्रमाच्छुक्रार्कौ रविचंद्रभूमितनया ज्ञार्कौ सितज्ञौ मताः अर्का
देः सुहृदः समास्त्वथ बुधः सर्वेऽहि शुक्रार्कजौ भौमाचार्ययमाः यमः कुजगुरू पुज्यः परे वैरिणः ॥१०॥ तृतीयद
शमे त्र्यहोनवमपंचमेऽष्टांबुनिक्रमाच्चरणवृद्धितः स्मरगृहं ततः पश्यति ॥९॥ सितज्ञौ शनेर्मित्रे गुरुः समः र
वींदुभौमाः शत्रवः १० अथदृष्टीः पृथ्वीवृत्तेनाह तृतीयेति तृतीयदशमादिषु चरणवृद्धितः पश्यति तत्र तृतीयदशमे चरणद
ष्ट्या पश्यति नवमंपंचमे द्विचरणदृष्ट्या पश्यति अष्टांबुनि अष्टमचतुर्थे चरणत्रयदृष्ट्या पश्यति स्मरगृहं सप्तमं चतुश्चरणदृ ४
ष्ट्या पूर्णं पश्यतीत्यर्थः तृतीयदशमे शनिः नवमपंचमे गुरुः चतुर्थाष्टमे भौमः पूर्णदृष्ट्या पश्यती ॥ ९॥ ९॥

[illegible]नैकांतरे सविशेषोत्तेयः इमे कुजादयो मेषतः मेषमारभ्य भवनं फो [illegible] शाः मेषस्य कुज इत्यादि ११ अध्यायं समाप
यति शालिन्याहृद्यैतिश्रीगणेशेन विदुषा उत श्रीविशिष्ठेन गणेशेन अलंकाराख्ये अलंकारनामके मंजुले रुचिरे हृद्यैः पद्यै
[illegible]फि[illegible]ते मनोहरैः श्लोकैः रचिते स्मिन्ग्रंथे वर्यैः श्रेष्ठैः दिग्भिः दशभिः श्लोकैः अयं आदिमः प्रथमः संज्ञाध्यायः प्रणीतः उक्तः र
चितः इत्यर्थः ॥ १२ ॥ इति श्रीजातकालंकारटीकायां प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ अथ भावाध्यायो व्याख्यायते कविः स्वविनयो विशे[illegible]

कुजः सितबुधौ शशी रविबुधौ सितक्ष्मासुतौ गुरुर्यमशनी गुरुर्भवनपा इमे मेषतः ११ हृद्यैः पद्यैः फि
ते सूक्तिविशेषे लंकाराख्ये नामके मंजुले स्मिन् संज्ञाध्यायः श्रीगणेशेन वर्यैर्वृत्तैर्दिग्भिः संयुतोयं प्रणीतः
१२ इतिजातकालंकारे प्रथमोध्यायः । १ । शुकाननसरोरुहाद्गलितमत्र भूमीतले फलं परमसुंदरं

[illegible]यन्भावफलं वक्तुं पृथ्वीवृत्तेन प्रतिजानीते शुकेति शुकाननसरोरुहाद्गलितः ॥ सकलमाकलय्याधुना [illegible] ॥
अहं तनुभावतः ततः आरभ्य तत्फलं जातफलं अधुना ब्रवीमि हे बुधाः पंडिताः अत्र वचने मम यत्किमपि चापलं
स्यात् तस्यापराधं क्षमध्वं इति प्रार्थना किं कृत्वा ब्रवीमि अत्र भूमीतले शुकाननसरोरुहात् शुकमुखारविंदात् गलितं शिष्यप्र
शिष्यद्वारा प्राप्तं परमसुंदरं सकलं फलं आकलय्य विचार्य कथंभूतं फलं प्रवरदैवविदां संतोषदं ॥

ना॰ लं॰ ५ उत्कृष्टज्योतिर्विदानंददं अन्यत्रोक्तमन्यतोग्राह्यमितिन्यायेन प्रथमं ग्रहभावस्य एतानेषां बलं च ज्ञातव्यं ततो भावसामा
न्यफलांतरं शुभपापमित्रग्रहदृष्टियोगादिकं भावषड्वर्गाः भावेशस्योदयास्तादिकं ज्ञातव्यं तदुक्तं प्र[...]पत्र[...]मायो यो भा
वः स्वामिदृष्टो युतो वा सौम्यैर्वा स्यात्तस्य तस्यास्ति वृद्धिः पापैरेवं तस्य भावस्य हानिर्निर्दिष्टव्या प्रश्नतो जन्मतो वा तत्र विशे
षागर्गजातके नीचस्थो रिपुगेहस्थो ग्रहो भावविनाशकृत् उदासीनो ग्रहो मध्यमित्रस्वर्क्षत्रिकोणगः स्वोच्चस्थश्च ग्रहो
प्येवं भाववृद्धिकरः स्मृतः अपाष्टषष्ठभावेषु विपरीतफलमाह उशनाचार्यः सौम्याः पुष्टिं पापा विपर्ययं संश्रिता ग्रहाः कु
र्युः मूर्त्यादिषु निधनात्परिपुभावेषु क्रमात्फलदाः अन्यच्च सौम्यवर्गाश्रिता भावाः शुभतां प्राप्नुवंति हि पापवर्गाधिकानेष्टा

व्ययोभ्मतनुभावतः प्रवरदेववित्तोषदं यदत्र मम चापलं किमपि तत्क्षमध्वं बुधाः ॥ १ ॥

लग्नाद्या[...]संशयः लग्नलग्नाधिपौ स्यातां बलाधिकतरौ यदि तत्फलानां प्रवृद्धिः स्याद्धीनो हानिकरः स्मृतः एवं भावेषु सर्वे
[...]नाव भावेशयोर्बलात् ततो जनुषि वक्तव्या हानिर्वृद्धिश्च कोविदैरिति सर्वार्थचिंतामणौ लग्नादिभावाद्रिपुरंध्ररिःफे पापग्रहा ल
ग्नवनादिनाशः सौम्यास्तु तेषूक्तफलप्रदाः स्युः लग्नादिकानां फलमेवमाहुः देहावनाथौ रिपुरंध्ररिःफे दुःस्थान पे[...]पेद्भवनेऽस्थि
तो वा तद्भावनाशं कथयंति तज्ज्ञाः शुभेक्षिते तद्भवनस्य सौख्यं २ तत्तद्भावे त्रिकोणे वसुखमदनभे चास्पदे सौम्ययुक्ते पापानां दृष्टि
हीने भवनपसहिते पापखेटैरयुक्ते भावानां पुष्टिमाहुस्त्वथ च शुभकरी मन्यथा त्वे प्रणाशं मिश्रं मिश्रैर्ग्रहेंद्रैः सकलमपि तथा पूर्तिभा

अथात्रिभिः श्लोकैस्तनुभावविषयमाह देहाधीशेति देहाधीशः लग्नस्वामी क्रूरयुतः पापग्रहेण युक्तः व्ययरिपुमृतिगः द्वादश
षष्ठाष्टमान्यतमस्थानगतश्चेत्तदा जातस्य देहसौख्यं न स्यात् अस्य योगस्य धनादिभावे विचार्यत्वद्यो[illegible]नापमर्श मं यत्रि[illegible]
[illegible]ते यद्भावकेशे रिपुरंध्ररिःफे तद्भावनाशं कथयेति तज्ञा इति प्राक् लिखितत्वात् अन्यदाह व्ययेशो व्ययेपः [illegible] षष्ठेऽ
ष्टमःधीशोऽष्टमेश [illegible]त्फलस्यैव कर्ता देहसौख्याभावकर्ता स्यात् अयमर्थो यवनमतेन विरुद्धो यथा बृहज्जातके रिपुभवनपेरि[illegible]
स्थानीरोग्[illegible] सुखी [illegible]कृपणः निधनपतौ निधनस्थे व्यवसायी व्याधिवर्जितोप्युदितः विरोधशमनाय अयमर्थो वोध्यः देहाधीशे

देहाधीशः सपापो व्ययरिपुमृतिगश्चेत्तदा देहसौख्यं न स्यात्तं तो निजर्क्षे व्ययरिपुमृतिपस्तत्फलस्यैव क
र्ता मूर्तौ चेत्क्रूरखेटस्तदनु स तनुपतिः स्वीयवीर्येण हीनो नानातंकाकुलः स्याद्व्रजति हि मनुजो व्याधिमाधिप्रकोपं २

व्ययरिपुमृतिगे सति तद्भवनपे पि तत्रस्थे शुभफलं स्यादिति न वाच्यं पूर्वोक्तयोगे सति व्ययरिपुमृतिपः स्वभवनगतश्चेत्त
त्फलस्यैव कर्तेति वाच्यं योगानामचिंत्यफलत्वादिति अथान्ययोगमाह मूर्ताविति मूर्तौ लग्ने तनुपतिः क्रूरग्रहः क्रूरखेटः लग्नेशः
स्वीयवीर्येण हीनः स्वकीयबलाद्रहितश्चेत्तदा जातो मनुजः नानातंकाकुलः अनेकरोगाकुलः व्याधिं रोगं [illegible] चिंताव्याप्त
त्वं व्रजति प्राप्नोति बलत्वं परपुंग्रहं नीचास्तत्वाभिन्नेयं तदुक्तं जातकाभरणे स्वोच्चं मूलत्रिकोणं स्वगृहमधिसुहृद्देहकामि [illegible]कं स्यादु
॥ दासीनं समर्क्षे रिपुभवनमधिपो भेचनीयाभिधानं पूर्वं पूर्वं बलीयः॥

ा·लं
६

परमपरमिरं हीनसत्वं नदसादित्यादिवत्यइतिप्रकारमतेन उत्तमवलत्वंसमंबलत्वंहीनवलत्वं वहेयं अल्पेवलेहीनवलइति
विवर्वमात २ अथशुभयोगानाह अंगाधीशः लग्नेशोस्वगेहे वेरित्येकोयोगः वुधगुरुकविभिर्युक्तोलग्नेशः केंद्रगइतिद्वितीयः स्वीयेतुं
गेस्वोच्चे अजवृषभमृगांगनाकुलीराझषवणिजो चदिवाकरादितुंगाइत्युक्तेः युक्तस्वमित्रस्वमित्रगृहे अथवाशुभभवनेशुभग्रहैः
हैः वीक्षितः लग्नेशइतितृतीयः एषामन्यतमयोगजातोमानवः मानवानांमध्येभूपारिकः स्यात्भूपः भूपालः मंत्रीअमात्यः सर्वेसंपः

अंगाधीशः स्वगेहे वुधगुरुकविभिः संयुतः केंद्रगोवास्वीयेतुंगेस्वमित्रेयदिशुभभवनेवीक्षितः सत्वरूपः स्या
त्तूनंपुण्यशीलः सकलजनमतः सर्वसंपन्निधानंज्ञानीमंत्रीचभूपः सुरुचिरनयनोमानवोमानवानां ३ लग्ने
क्रूरेस्थितेवाखलखचरगृहेलग्ननाथेरवौदृक्क्रूरांतस्थानसंस्थावथदिनपनिशानाथयोर्द्यूनयायी ॥ ६ ॥

निधिः स्थानं ... संपन्नः सावधानः ज्ञानीभूपत्वाद्युपयुक्तज्ञानवान्सत्वरूपः सत्वगुणानुरूपः अनश्च पुण्यशीलः सुकृती सुरुचिरनं
यनः सुंदरनयनोदिशरीरः सकलजनमतः सर्वजनमान्यः पुण्यशीलशब्देन हत्याजेवादिएतदुक्तंजातकरहस्येयः सात्विकस्तस्य
दयास्थिरत्वंसत्यार्जवंब्राह्मणदेवभक्तिरिति ३ अथानिष्टयोगत्रयंश्लोकेनाह क्रूरेलग्ने क्रूरग्रहराशौलग्नेशः स्थितः अयंएकोयोगः
...रवौदृक्क्रूरयोर्ग्रहयोर्मध्यस्थौ क्रूरमध्यस्थौ क्रूरमध्यत्वंराश्यंशापेक्षम् ...तेयंसंकोचेप्रमाणाभावात अयंद्वितीयोयोगः अथ

[illegible]नाथयोः सूर्याचंद्रमसोः द्यूनयोपि सप्तमगः भौमः बुधः पृष्ठादुदयं अधिगतः पृष्ठोदयराशौ स्थित इति तृतीयो योगः अत्र जातः पुरु
षः मनस्वी प्रशस्तमना इत्यर्थः अंधः दुष्टकर्मा परभवनरतः परगृहवासरतः परस्त्रीरतो वा स्यात् क्षीणकायः क्षीणशरीरः अत्र मनस्वित्वं
कालगतचंद्रस्य बलत्वे बोध्यं एवं तनुभावस्य शुभाशुभयोगा उक्ताः ननु क्वचिच्छुभयोगेपि शुभफलं नोपलभ्यते तथा अशुभयोगे शुभ
फलं दृश्यते तत्र को विशेष इति चेत्सत्यं क्रूरग्रहदृष्टयुतत्वादियोगेन अयं भावः शुभयोगकारकग्रहो यदि क्रूरदृष्टो सत्यां विनिश्चयपापफ
लं नोपलभ्यते अशुभयोगकर्ता ग्रहो यदि शुभदृष्ट्या शुभं नोपलभ्यते ताजिककारैरित्यं शीलस्य दृष्टिप्रयुतमणऊ योगेन भंजं तत्कृतमुं

भूमीपुत्रस्तु पृष्ठादुदयमधिगतश्चंद्रजश्चेन्मनस्वी स्यादंधो दुष्टकर्मा परभवनरतः पूरुषः क्षीणकायः ४ कोशा
धीशः स्वराशौ सुरगुरुसहितः सर्वसंपत्प्रदः स्यात्केंद्रे वाथ त्रिके चेद्भवति हि मनुजः क्लेशभाक् द्रव्यहीनः ॥ कं बृहज्जा

तककारेण न शुभा उदिता योगा यथा भवंति शुभेक्षिता इत्युक्तं इति तनुभावः ४ अथ धनभावफलं श्लोकरूपेण ब्रुवन् प्रथमं [illegible]
तुष्टयमाह कोशाधीश इति कोशाधीशः धनेशः गुरुयुतः केंद्रे वा चेत्तदा जातस्य सर्वसंपत्प्रदः स्यात् अथानंतरमन्ययोग उच्यते इत्य
र्थः गुरुयुतो धनाधीशः त्रिकेषु षष्ठाष्टमद्वादशेषु अन्यतमे चेज्जातो मनुजः क्लेशभाक् द्रव्यहीनश्च स्यात् [illegible] धनाधीशः पृ
ष्ठोदययोगः शिथिलो ज्ञेयः तत्पतिना अल्पधनयोगसद्भावात् धनाधीशस्य शुभत्वे मध्यधनयोगसद्भावात् तत्र दुक्तं बृहज्जातके लग्ना
॥ इतीव वसुमान् शशांकात् सौम्यग्रहैरुपचयगतैः समेतैः द्वाभ्यां समा ॥

ना·ल· स्यत्रयमान्यतदून्यतायामन्येषुस्वस्वपिलंस्विदमुत्कटेन अथान्ययोगः स्वांत्याधीशौ द्वितीयद्वादशाधीशौ शुक्रलग्नेशाभ्युतौचे
१ तदाजातः नेत्रहीनः अंधः स्यात् अथान्ययोगः शुक्रपापाभ्यां युतश्चंद्रो धनस्थश्चेत्तदा जातो नेत्रहीनः स्यात् अन्ययोगत्र
यं तत्र द्वितीययोगस्य तातादिष्वतिदेशं चाह जनुषि जन्मसमये सेंदुः सचंद्रः शुक्र त्रिकस्थः षष्ठाष्टमद्वादशेषु अन्यतमे
चेत्तदा जातो मनुजः निशि अंधकत्वं प्राप्नुयात् निशांधः स्यात् सार्के शुक्रः सूर्यशुक्रयुतो तनुभवनपतिः लग्नेशः त्रिक

स्वांत्याधीशौ त्रिकस्थौ कवितनुपयुतौ स्यात्तदा नेत्रहीन श्चंद्रः पापेनयुक्तो धनभवनगतः शुक्र
शुक्रनेत्रहीनः ५ शुक्रः सेंदुस्त्रिकस्थो जनुषि निशि नरः प्राप्नुयादंधकत्वं जन्मांधः सार्क
शुक्रस्तनुभवनपतिः स्यात्तदानीं मनुष्यः एवं तातानुजांबासुतनिजगृहिणी स्थाननाथाः
स्थिता श्चेदादेश्यं तत्र तेषां प्रवरमतियुतैरंधकत्वं तदानीं ॥ ६ ॥ ९

स्थः इत्यनुषंगः तदानीं जातो मनुजः जन्मांधः जन्मनैवांधः स्यादिति तातादीनां स्थाननाथाः एवं पूर्वोक्तप्रकारेण सा राम
सेंदुशुक्रास्त्रिकस्थाश्चेत्तदानीं तेषां तातादीनां अंधकत्वं प्रवरमतियुतैरादेश्यं वक्तव्यं तत्र तातः पिता अनुजः कनिष्ठ ७
भ्राता अंबा माता निजगृहिणी भार्या प्रवरमतिशब्देन तातादीनां जन्मन्यपि अंधयोगज्ञानत्वं सूच्यते इति धनभावः ॥

अथ भ्रातृसंभवतत्सुखादियोगानाह भ्रातृस्थानेशभौमौ तृतीयाधिपतिभौमौ व्ययरिपुनिधनस्थानगौ १२। ६८ त्रिकस्थौ य
दि तदा जातः बंधुहीनः सामान्यशब्दनिर्देशेन सहोदरबंधवो विवक्षितास्तै रहित इत्यर्थः सहजभवनपे सहजाधिपे [illegible] क्षेत्रे त्व
गृहे सौम्यदृष्टे शुभग्रहदृष्टे सति मानवः तद्वान्बंधुवान्स्यात् सहजाधिपे शुभग्रहयुते केंद्रस्थे अदभ्रं बहुबंधुसौख्यं स्यात् केंद्र
स्थे सहजभवनपे पापग्रहैर्युतश्चेदन्यथा बंधुसौख्यं न स्यात् युते दृष्टे इत्युपलक्षणं इत्थं अमुना प्रकारेण बुद्धिमद्भिर्निजधिया

भ्रातृस्थानेशभौमौ व्ययरिपुनिधनस्थानगौ बंधुहीनः स्वक्षेत्रे सौम्यदृष्टे सहजभवनपे मानवः स्याच्च तद्वा
न् केंद्रस्थे बंधुसौख्यं शुभविहगयुते स्याददभ्रं नराणां पापैश्चेदन्यथैव तत्तदनु निजधियाऽत्यमित्थं समस्तं ७
पातालेशः स्वराशौ शुभखचरयुतो भाग्यनाथेन युक्तः सामंतः स्यात्ततश्चेत्सुरपतिगुरुणा वाहनेशस्तनुस्थः ।८।

स्वबुद्ध्या समस्तं भावफलं तदनु योगविचारानंतरं ज्ञेयं अयमर्थः योगसत्त्वेपि योगकर्तृषु भूयसी पापदृष्टिः पापयोगः [illegible] कर्त्र
[illegible]नीचास्तता योगे प्रागुक्तलक्षणं न स्यात् इति तृतीयो भावः ७ अथ चतुर्थभावफलं वदन् योगचतुष्टयमाह [illegible] चतुर्थेशः
स्वराशौ शुभखचरयुतः शुभग्रहयुक्तः सन् भाग्यपेन भाग्यस्वामिना युक्तश्चेज्जातः सामंतः स्यात् मांडलिकः स्यात् [illegible] तरलग्न
स्थे वाहनेशो गुरुणा पूज्यः राजकृतसन्मानभाजनं स्यात् तदनु गुरुदृष्टः सुखेशः लाभगश्चेत् पश्चाद्गुरुदृष्टः सुखेशः यानं प्रपश्यन्भ

जा॰लं॰ वाहनानां निवहं समूहं नराणां अभिमतं प्रदत्ते इदं योगद्वयं वा शब्दप्रयोजके पि ज्ञेयं अन्ययोगलाभाच्चतुर्थे इष्टविग्रहात् भोगप्रभा
८ वप्रसंगात् ८ अथ गृहप्राप्त्यादियोगानाह लग्नेशसहितश्चतुर्थभावनाथः स्वक्षेत्रे चतुर्थभवने चेत्तदा जातस्य अयत्नतो गृहा
प्तिः गृहलाभः स्यात् तथा सुहृद्भिः हितकारकैर्जनैः सौहार्दप्रीतिः सुहृज्जनयुक्तं गृहादित्यर्थः तनुपतियुक्तः चतुर्थनाथः तद्वित्त्व

संदृष्टो राजपूज्यस्तदनु च हिबुकाधीश्वरो लाभसंस्थो यानं पश्यन्नराणां निवहमभिमतं वाहनानां प्रदत्ते ८ स्व
क्षेत्रे तुर्यनाथस्तनुपतिसहितः स्यादकस्माद्गृहाप्तिः सौहार्दं वा सुहृद्भिस्तदितरगृहगश्चेद्गृहालभ्ययोगः यावं
तः खेटाः पखेटाधनदशमगृहप्रांत्यपेष्वत्रिकस्थायुक्तास्तावत्प्रमाणा ज्वलनवशगताः क्लेशदाः स्युर्गृहानुः ९
यावंतो वाहनस्थाः शुभविहगदृशां गोचरा नो भवेयुस्तावंतो वा विरामाः परमगुणवतां वाहनानां नृणां स्युः क्रू
राः पश्यंति यानं व्ययनिधनगताश्चेत्तदा नष्टदेवप्रासादेश्यमेषां खलु शुभकरणं शांतिकं वाहनानां ॥ १० ॥

गृहगः चतुर्थभवनादन्यभवनस्थश्चेत्तदा गृहालभ्यः योगः गृहप्राप्त्यभावकः यावंतः क्रूरग्रहाः द्वितीयदशमचतुर्थद्वादशस्थानस्थैः सं ७१
हिताः त्रिकस्थाः तावंतो गृहाः जातस्य तनुः नरस्य वह्निवशगनादग्धाः अत एव क्लेशदाः स्युः अत्र धनेशादीनां चतुर्णां समुदितानामे ८
कत्वेनोन विवक्षितः त्रिकभवने यो वा प्रांत्यसद्भावे सावकाशत्वात् ९ अथ वाहनविरामयोगौ तच्छांतिकरणं चाह क्रूर इत्यनुषंगः

विहगदृग्गोचरानोभवेयुः शुभग्रहदृष्टानस्युः तावंतः परमबुणवतांपंकृष्टगुणयुक्तानां वाहनानां विरामाः विनाशाः स्युः अथ
द्वादशाष्टमगताः क्रूराः यावंतइत्यनुषंगश्चतुर्थंपश्यंति चेत्तदापंडिते स्तद्दैवदृष्टक्रूरग्रहसंख्याप्रायेस्ववाहनानां विरामाः स्यु
रित्यर्थः तत्रवाहनानामशुभकरणं शांतिकं प्राज्ञैः आदेश्यंविधेयमितिशेषः इति चतुर्थभावः १० अथपंचमभावफलानिरूपायन
विद्यावुद्धियोगानाह विद्यास्थानाधिपः पंचमेशः केवलोवावुधगुरुसहितोवात्रिकेवर्तमानश्चेत्तदाजातोविद्याहीनः त्रिकस्थपं

विद्यास्थानाधिपोवावुधगुरुसहितश्चेत्त्रिकेवर्तमानोविद्याहीनोनरः स्यादथनवमनिजक्षेत्रकेंद्रेषुतद्वान् वाल
त्वंवृद्धतावायदिगगनसदांजन्मकालेतदास्यात्प्रज्ञामांद्यंनराणामथयदि विहगः स्वर्क्षगोदोषहृत्स्यात् ११ वा।
कस्थानेशोगुरुर्वाप्यपरिपुविलयस्थानगोवाग्विहीनश्चैवंपित्रादिकानांपतयइहयुतामूकतास्याच्चताभ्यां वागी
शात्पंचमेशस्त्रिकभवनगतः पुत्रधर्मोगनाथारंध्रेदृष्ट्वांतिमस्थायदिजनुषिनृणामात्मजानामभावः।१२।

त्वमेशःबुधगुरुयोगेविद्याद्यनुकूलोनास्तीतिवाशब्देनद्योतितं अथपंचमेशः पंचमनवमकेंद्रेषुस्थितश्चेत्तदाजातोविद्यावानवु
धगुरुयोगेविद्यावत्त्वंकिमुतवक्तव्यमितिगम्यते अथजन्मकालेप्रज्ञायोगकर्तृणां गगनसदांग्रहाणां वालत्वंवृद्धतावायदितदाजा
तानांप्रज्ञामांद्यं अल्पवुद्धिः स्यात् यदिवालोवृद्धोवाग्रहः स्वक्षेत्रगः तदादोषहृत् प्रज्ञामांद्यत्वप्रयोजकदोषंदूरीकुर्यादित्यर्थः ११
अथमूकत्वसंतानाभावयोगानाह वाक्स्थानेशः पंचमेशोगुरुर्वाव्ययरिपुविलयस्थानगोत्रिक॥८॥

ना॰ ळं॰ स्थश्चेत्तदा वाग्विहीनः मूकः स्यात् अथ पित्रादिमूकतायोगमाह एवंप्रकारेण पित्रादिभावानां दशमभावादिराशीनां पतयस्तापं
९ पंचमश्च गुरुयुताः त्रिके तिष्ठंति चेत्तदा तातादीनां मूकत्वं स्यात् आदिशब्दात् अनुजादयो ज्ञेयाः अथ जन्मनि जीवात् जीवाधिष्ठित
राशेः पंचमेशः त्रिकस्थः पुत्रधर्मांगनाथाः पंचमनवमलग्नेशाः जन्मलग्नात् त्रिकस्थाः यदि तदा पुत्राणामभावो वाच्यः १२ अथ संतानयोगमाह ते पुत्रधर्मांगनाथाः शुभखगसहिताश्चेत्तदा संतानोत्पत्तौ किंचित्कालविलंबः स्यात् शुभग्रहदर्शनं दशावलाबिस्तु

किंचित्कालं विलंबः शुभखगसहितास्तेथ कर्के सुतर्क्षे चंद्रे कन्याप्रजावान् अमिततनयवांश्चाथ देवेंद्रपूज्यात् क्रूर
श्चेत्पंचमस्थः सुतभवनगतः स्यात्तदापत्यहीनश्छायापुत्रः स्वगेहाद्यदि भवति सुते सूनुरेकस्तदानीं १३ कुंभे चेत्पं
चमश्चेत्तदनु चमकरं नंदने प्यात्मजाः स्युस्त्रिस्त्रो भौमः सुतानां त्रितयमथ सुतादायको रौहिणेयः ॥ ॥ यावि लंबइति

[illegible]वः अथ कर्कराशौ पंचमभावे चंद्रश्चेत्तदा कन्याप्रजावान् अथवा प्रमिततनयवान् स्वल्पापत्यः स्यात् अथ देवपूज्यात् जीवात् पंच
मस्थः क्रूरश्चेत् जीवो पि लग्नात् पंचमगस्तदापत्यहीनः संतानरहितः स्यात् यदि स्वगेहात् स्वराशितः पंचमे छायापुत्रः शनि[illegible] एक ९
पुत्रः स्यात् अत्र संपूर्णदृष्ट्या शुभकृत् तस्य शनेः स्वराशेः पुत्रभवने दृष्ट्या नेकपुत्रयोगस्तदा रविभौमयोः स्वगेहात् पंचमस्थयोरेकपा
संत्वे[illegible]सुतवक्तव्यमिति पूर्वाभिप्रायः १३ अथ अन्ययोगमाह नंदनपंचमभावे कुंभे छायासूनुरित्यनुषंगः यदि तदा पंच पुत्राः स्युः म

भौमेमकरेचेदित्यनुषंगः सुतानांत्रयंस्यात् अथरौहिणेयः वुधः पंचमेसुतादायकः कन्याप्रदः इत्थंशुक्रश्चंद्रोपिपंचमेसुतादा
यकः एवंकेवलेनग्रहयोगरहितेनपंचमस्थितगुरुणा पंचपुत्राः स्युः पंचमेमेषवृषेकर्केवाकेतुराह्वोरेकतरेइतिशेषः नोविलंबः
संतानोत्पत्तौप्रतिबंधोनभवतीत्यर्थः नोविलंबइत्यनेनसूचितंमकरकुंभातिरिक्तराशौपंचमेशनौमकरमंतरेणतत्रस्थेभौमेक्रि
यादिराशीन्विहायपंचमेराह्वौवाकेतौसंततेर्विलंबएवेति १४ ननुकतिवर्षाणिविलंबइत्याहपापग्रहोजीवोवा ... पंच

इत्थंकाव्यः शशांकोजनुषिचगुरुणाकेवलेनैवपुत्राः पंचस्युः केतुराह्वोः क्रियवृषभवनेकर्कटेनोविलंबः
१४ पापोवावासवेज्यः सुखभवनगतः पंचमेवाष्टमेवाशीनांस्युः संततेः स्यात्खगुणमितसमातुल्यएवंप्र
वंधः पापांतः पापखेटास्तनयगृहगताः सौम्यदृष्ट्याविमुक्तास्तावदूर्षप्रमाणोनियतमिहभवेत्संततेर्वाविवि
लंबः १५ तत्प्राप्तिर्धर्ममूलात्तदनुबुधकवीशंकरस्याभिषेकाच्चंद्रश्चेत्तद्दैवत्रिरविपतिगुरुर्मंत्रयंत्रौषधीनां

मेषष्ठेवाचंद्रः खगुणमितसमातुल्यः त्रिंशद्वर्षमितः प्रवंधः संततेरित्यनुषंगः पक्ष्टोबंधः शुभग्रहदृष्ट्याविमुक्ताः ... पं
चमस्थाः क्रूरग्रहाः स्युः वलाधीनफलाः खगाइत्युक्तप्रकारैः स्थानदिगादिवलरूपकैः किंतर्हितिध्येयंतावद्वर्षप्रमाणः
संततेर्निश्चयेनविलंबः स्यादित्यर्थः १५ अथप्रतिवंधकभंजकंसंतानोपायमाहतत्प्राप्तिः संततिप्राप्तिः धर्ममूलाच्छ्रुतिस्मृति
विधिमितोधर्मः मूलंहेतुर्यस्याः सातथा आदित्यसप्तमीव्रतशंकराराधनसंतानगोपालमं॥ १॥ १॥ ७॥ १॥ १॥

त्रजपंक्तिहरिवंशश्रवणादिविहितधर्ममूलेति भावः अत्र विशेषः तदनुतत्पश्चाद्बुधकवी विलंवप्रयोजकौ चेन्नशंकरस्याभिषेका
द्रुद्राध्यायोक्तमंत्रकरणकाभिषेकात्तत्याप्तिरित्यनुषंगः चंद्रश्चेत्सूर्यवन्नेयंगुरुश्चेत्तथा तदा यंत्रौषधीनां सिद्ध्यां सिद्धि शब्दः
यंत्रादिभिः प्रत्येकं संवध्यते यंत्रसिद्ध्या औषधसिद्ध्येति मंत्राचरणेनयंत्रग्रंथोक्तानि यंत्राणि संतानगोपालमृत्युंजयादीनि औ
षध्यः लक्षणा यास्तासां सिद्धिः विधिवदनुष्ठानसाध्यफलेत्यर्थः शनिभौमसूर्यराहूणांमध्येकस्यचित्प्रतिवंधकत्वेतत्रवंशे
शपूजाकुलदेवतापूजनं आम्नायोक्तरीत्याकार्या आम्नायशब्दः वेदस्मृतिपुराणाद्युपलक्षणः तत्रापि विशेषः बुधगुरुनव

सिद्ध्यां मंदारसूर्यापदिशिखितमसी तत्रवंशेशपूजाकार्याम्नायोक्तरीत्या बुधगुरुनवपाः स्युः प्रमथात्र
सिद्धिः १६ षष्ठेशेपापयुक्तेतनुनिधनगतेनुःशरीरेव्रणाः स्युश्चोदृश्यंतज्जनित्रीजनकसुनवधूवंधुमित्रा

स्थानपाः प्रतिवंधकाश्चेदुमानुष्ठानात्शीघ्रमेव सिद्धिः स्यादिति पंचमभावः। १६। अथरिपुभाव ६ दिकानां॥
फलेवक्तुकामस्तावद्व्रणरोगानाह पापग्रहयुतेषष्ठेशेलग्नाष्टमगतेसति नुः मनुजस्यशरीरेव्रणाः स्युः इत्यमुं[illegible]कारे।
जनित्र्यादिभावानामीशेपापयुक्तेतनुनिधनगतेतेषांव्रणाः स्युः इत्यादृश्यंवक्तव्यं अगविशेषव्रणानाह तत्स्थानमामी १०
नेनिधनगतः षष्ठेशो दिनमणिः सूर्यश्चेत् शिरसिव्रणः चंद्रश्चेन्मुखेभौमश्चेत्कंठेवुधश्चेद्धृदयेवाक्य॥ ६॥ ६॥ ६॥

तिष्ठेन्नाभिमूले व्रणाः स्युः १७ शुक्रश्चेन्नेत्रमूले षष्ठे च शनिश्चेत्पदे अंगे राहुः केतुर्वा अधरे व्रणाः स्युः इत्यग्रिमश्लोकेनान्वयः
अथ नेत्रव्याधियोगः तत्र तु भौमबुधराशिस्थो लग्नेशः भौमबुधदृष्टः कतिचित्स्थानगो पि वाय त्र कुत्र वा स्यात्तदानीं जातः नेत्ररो
गी स्यात् प्रवरमतिपुंनैः हौरिकैरेवं ज्ञेयं १८ अथान्ययोगः षष्ठभावाधिपे लग्नस्थे जातः शत्रुहंता स्यात् धनस्थे षष्ठेशे पुत्रार्त्तार्थंगु
इत्थं तत्स्थानगामी शिरसि दिनमणिश्चानने शीतभानुः कंठे भूमीतनूजो हृदि शशितनयो वाक्पतिर्नाभिमूले
१७ नेत्रे पृष्ठे च शुक्रो दिनकरतनयः स्यात्पदे वाधरे चेत्केतुर्वा सैंहिकेयस्तदनु तनुपतिर्भौमविद्भ्यां त्रसंस्थः
ताभ्यामालोकितः सन्भवति हि कतिचित्स्थानगो वा तदानीं नेत्ररोगी नरः स्यात्प्रवरमतिपुतैर्हौरिकैर्ज्ञेयमे
वं १८ षष्ठेशे लग्नसंस्थे भवति हि मनुजो वैरिहंता धनस्थे पुत्रार्त्तार्थोतिदुष्टः सहजभवनगे ग्रामदुःखाकरः स्यात्
नाभिस्थाने च रोगी व्रतुनिधनपती शत्रुभावस्थितौ नाना नेत्रे वामेतरे स्यादसुरकुलगुरुः सूर्यजस्त्वंघ्रिरोगी १९ दंतरं
तच्छदे वा कुमुदपतिरिपुः संस्थितः षष्ठभावे केतुर्वा लग्ननाथः कुजबुधभवने संस्थितः क्वापि दृष्टः ॥ त्रणान्तः ग्रही
तः अर्थो धनं यस्य स पुत्रहृतधन इत्यर्थः अतिदुष्टश्च स्यात् सहजभवने ग्रामस्य दुःखकरः नाभौ रोगी च स्यात् लग्नाष्टमपती षष्ठस्थौ
नापुत्र्यः नेत्ररोगी स्यात् अपेवामे नेनेन शब्दोपादानात् अत्र वाम इति गम्यते शुक्रः षष्ठेष्टमे इतरे दक्षिणनेत्रे रोगी शनिः षष्ठे चर
णे पि स्यात् १९ अथान्ययोगः राहुकेतू शत्रुभावे चेदंते दंतच्छदे अोष्ठे वा रोगी स्यात् भौमबुधराशिस्थितो लग्नेशः ॥ २०॥

जा॰ सं॰ ४ यदि न स्वशत्रुणा पूर्णदृष्टः यत्र कुत्रापि स्यात्तदाऽऽसनार्धे गुरुसमीपे वा रोगी स्यात् यदि तौ भूमीसूर्यपुत्रौ रिपुगृहगौ षष्ठभावसं-
११ स्थौ चेत्तदा तद्भवः पुरुषस्य गदो रोगः स्यात् २० तथा प्रालेयांशौ चंद्रे खगसहिते पापग्रहयुक्ते शत्रुभावस्थे मतिरोगवान् स्यात् क्रू-
रैर्निष्पीडिते शनिप्रभृतिभिः क्रूरग्रहैः योगेन दृष्ट्या वा पीडिते तनुसदनगते लग्नगे तस्मिन् शीतकरे चंद्रे तद्वान् रोगी स्यात् शुभ-
ग्रहदृष्टिरहितः केंद्रगः क्रूरश्चेद्रोगवान् स्यात् तस्मिन् क्रूरे शुक्रराशिसंस्थे कुजशुक्रगुरुभिर्न दृष्टे तद्वदेव रोगवानेव स्यात् अत्र प-

स्वेन प्रत्यर्थिना वा भवति जंतुषि चेदासनार्धे सरोगस्तौ भूमीसूर्यपुत्रौ यदि रिपुगृहगौ तद्भवः स्याद्गदो नुः २०
प्रालेयांशौ रिपुस्थे खलखगसहिते मानवो रोगवान्स्यात्क्रूरैर्निष्पीडितश्चेत्तनुसदनगतः शीतरश्मिस्तदानीं
क्रूरे केंद्रालयस्थे यदि शुभविहगैर्नेक्षिते रोगवान्स्यात्तस्मिन्काव्यालयस्थे कुजगुरुकविभिर्नेक्षिते तद्वदेव २१
पुंलग्ने स्त्रीयतुंगे रिपुभवनपतौ वीक्षिते सन्नभोगैरंगे नूनं नराणामरिजनवशतः स्याद्गदो गूढरूपः ॥ २१ ॥

यद्यपि विशेषो नोक्तस्तथापि योगकर्तृगृहस्वामिकफवातपित्तादिकोपजन्यो विशेषरोगो ज्ञेयः २१ षष्ठेशे पुंराशिलग्ने स्थिते वा पा- ११
पग्रहे दृष्टे सति नराणां जातानां अंगे शरीरे अरिजनवशातः शत्रुजनकारितः गूढरूपः प्रच्छन्नः गदो रोगः स्यात् अत्र ग्रहतुंगराशि-
त्वात् स्त्रीराशित्वात् पुंलग्ने वा शब्दप्रयोगे भिन्न एव योगो ज्ञायते षष्ठेशो राहुयुक्तः यद्वा सूर्ययुक्तः द्वादशो वा स्थितः तदा जातः

पुरतिप्रस्यात २२ अथसप्तमभावफलंनिरूपयिष्यन्विवाहयोगमाह यावंतोग्रहाः सप्तमस्था सप्तमे शेनदृष्टाः तावंतो विवाहाः नुः पुरुषस्या।
स्येयासुमतिमताजन्मलग्नाभिज्ञेन दैवज्ञेन एवमुक्तप्रकारेण कुटुंबेजनकंभ्रात्रादीज्ञेयं होरागमज्ञैर्जातकशास्त्रविद्भिरधिकवल
वतांग्रहाणामेवयोगाद्विचारः कार्यः तत्राधिकवलं रविविधुकुभुवां रविसूर्यचंद्रभौमानांअंगदिकुशैलसंख्यमारे शृंसूर्यस्यषट्
रूपाणि चंद्रस्यदशरूपाणि भौमस्यसप्तरूपाणि अन्येषांषट्रूपाण्येवअंगरूपाधिकोवलीतिपद्धतिवचनात् २३ गृहिणीकार
रिः फस्थाने स्थिते चेद्रविसदनपतौ सिंहिकापुत्रयुक्ते किंवासप्ताश्वयुक्तेपरगृहवसतिर्नीचवृत्तिर्नरः स्यात् २२
यावंतोवाविहंगामदनसदनगाश्चेन्निजाधीशदृष्टास्तावंतोनुर्विवाहास्त्वथसुमतिमताज्ञेयमित्थंकुटुंबे।
कार्योहोरागमज्ञैरधिकवलवतांखेचराणांहियोगादादेश्यंतत्रवीर्यंरविविधुकुभुवामंगदिकूशैलसंख्यं २३
केंद्रस्थाव्रात्रिकोणे यदिखलु गृहिणीकारकाख्यान भोगाः कामार्थेशौनिजर्क्षे परिणयनविधिः स्यात्तदानीं नु
काः सप्तमभावेशुभग्रहाः शुक्रबुधजीवशशिजैः सकलैस्त्रिभिर्वाद्वाभ्यां कलत्रभवने चतथैकेन एषां गृहेपिचगणेपिविलोकितेवा
संतिस्त्रियोमदनभावपतिस्वभावाइति कल्याणधर्मवचनात् एतेकेंद्रस्थावात्रिकोणेस्युः तथासमद्वितीयपतीस्वभवनेस्यातांतदा
जातस्यनुः पुरुषस्यपरिणयनविधिः विवाह एकः स्यात सप्तमभावाधीशः द्वितीयाधिपोवाशुक्रयुक्तः यावद्भिः क्रूरग्रहैर्दृष्टः सहितः

।।·लं· गमेनाशः स्यात् २४ अथ गर्भभावयोगानाह सप्तमस्थौ सूर्यैः लग्नस्येशनौ सप्तमस्थे एको योगः अथ स्वस्येशनी सप्तमे गुरुदृष्टिरहितश्चंद्रो दशमे इति द्वि
१२ तीयो योगः अत्र नारी नो प्रसूते द्यूनेशः शत्रुभवनस्वामी तथा मित्र मंदौ रविशनी च द्विषि षष्ठे बुधेन दृष्टः सितकिरणश्चंद्रो लग्ने सप्त
मे अप्ययं तृतीयो योगः अत्र नारी नो प्रसूते कुजशनी षष्ठे चतुर्थे यदि तदा जातस्य नारी गर्भिणी न स्यादिति चतुर्थो योगः इति सप्तमभावः

जायाधीशः कुटुंबाधिपतिरपि युतश्च त्रिके गर्हितास्यैर्यो वह्निः शुक्रयुक्तो नियतमिह भवेन्नावनीनां विरा
मः २४ लग्नस्थे सप्तमस्थौ दिनमणितनयौ कामगे वार्कमंदौ द्यूने चंद्रे नभस्थे न च यदि गुरुणा लोकिते नो प्रसू
ते द्यूनेशो मित्रमंदौ द्विषि सितकिरणे लग्ने बुधेनेक्षिते नो प्रसूते द्यूने जलस्थे यदि कुजरविजौ गर्भिणी स्यान्न नारी
२५ अथ स्थानस्थिता वा स्थिरभवनगताः शुक्रवागीशसौम्याः कृच्छ्राणां कर्मणां ना भवति हि नियतं कारकस्त
स्य भावः बाल्ये दुःखी नरः स्यान्निधनगृहपतौ लाभयाते सुखी स्यात् पश्चात्पापे स्वमायुः शुभखगसहिते दीर्घमायु

२५ अथाष्टमभावं कष्टकर्मकरादियोगमाह शुक्रगुरुबुधाः अष्टमस्थाः स्थिरराशिगताः वा तदा जातः नापुरु र्नराणां २६ राम
षः नियतं नियमेन कष्टकर्मणां कर्ता स्यात् तस्य भावः कठिनचित्तश्च स्यात् अष्टमभावेशे लाभगे बाल्ये बाल्यावस्थायां दुःखी पश्चा १२
त्सुखी स्यात् लाभगे अष्टमेशे पापे अल्पायुः स्यात् तस्मिन्नेव शुभग्रहयुक्ते जातानां दीर्घमायुः स्यात् । २६ । ६ । ६७ । ६ । ६ ॥

आयुर्गृहेशः अष्टमपतिः क्रूरयुक्तः षष्ठद्वादशगतः तदाल्पमायुः कुर्यात् अष्टमपतिः लग्नेशयुक्तः अरिष्टांत्यसंस्थः इत्यनुषंगः तदा
ल्पमायुः प्रदत्ते अष्टमेशः रंध्रस्थो वा चिरायुः प्रदत्ते अष्टमेशः तदनु रविमुखो वा तत्राष्टमेन द्युत चिरायुः प्रदत्ते लग्नेशोऽष्टमेशः क्ले
शस्थानस्थितः द्वितीये स्थितश्च तदा तस्करो वैरियुक्तश्च स्यात् २७ प्रसूतौ जन्मसमये आयुर्देहाधिनाथौ अष्टमलग्नपती हीनवी
र्यौ अष्टमषष्ठगतौ तदा संग्रामे कीर्तिशेषं प्राप्नोति संग्रामाभिमुखो युद्धं विहाय पंचत्वं प्राप्नोतीत्यर्थः तावेवायुर्देहाधिनाथौ सबलौ

क्रूर्यो दायुर्गृहेशः खलखगयुगरिष्टांत्यसंस्थोल्पमायुश्चेल्लग्नाधीशयुक्तो निधनभवनपः स्वल्पमायुः प्रदत्ते रं
ध्रस्थो वा चिरायुस्तदनु रविमुखस्तत्र तद्वल्लयेशो क्लेशस्थानस्थितश्चेज्जनुषि हि मनुजो वैरियुक्तस्करः स्यात् २७
आयुर्देहाधिनाथौ विधनरिपुगतौ हीनवीर्यौ प्रसूतौ संग्रामे कीर्तिशेषं व्रजति वलयुतौ तौ न दा तज्जयाप्तिः शुक्रेणां
दोलिकायां तनुपविधुयुतौ वाहनं स्यान्नृनाथो मूर्तौ दंतावलेंद्रैः रथयुग्गुरुसहितः स्याज्जयो गंधवाहैः । २८ ॥ ९ ॥
भाग्येशो मूर्तिवर्ती सुरपतिगुरुणा लोकितो भूपवंद्यो लग्नस्थो वाहनेशो नवमपतिरुभौ पश्यतश्चेत्स्वगेहा ॥ १ ॥

विहीना भवति चतुर्थेशः शुक्रेण युतश्चेत्तदा आंदोलिकायाः शिविकायाः जयः शिविकारूढो जयतीत्यर्थः चतुर्थेशः लग्नेशेन
चंद्रेण च युतः मूर्तौ लग्ने स्थितश्चेत्तदा दंतावलेंद्रैः महागजैः जयः स्यात् अथ चतुर्थेशो गुरुयुतः लग्ने चेत्तदा वाजिवाहैः वाजिरा
जैः गजैश्च सहजयः स्यात् इत्यष्टमभावः २८ अथ नवमभावः शुभयोगमाह नवमभावेशो गुरुदृष्टः लग्नस्थश्चेत्तत्र जातो रा

जा॰ लं॰ १३ नृपवंद्यः राजमान्यः स्यात् भाग्येशः नवमाधिपः लग्नस्थः चतुर्थे नवमपती स्वभवनं चतुर्थपतिः चतुर्थे नवमपतिर्नवमं पूर्ण
दृष्ट्या पश्यति चेत्तदा सर्वासां धनधान्यसुवर्णादिसंपदामास्पदं आश्रयः मनुजः स्यात् वाहनेशः अष्टमस्थस्तदा मनुजो भाग्यरा
हित्ये व्रजति होराविद्भिरेवंप्रकारेण भाग्यराहित्येनुः हीनानां शुभलक्षण बलादिरहितानां प्राप्तिस्तदनु चपलता स्थिरता चा
द्रूपेत्यर्थिमेण संबंधः २९ अथ नवमेशो लाभे गे राजमान्यः दीर्घायुर्धर्मशीलश्च स्यात् तदनु जनुषि धनवपुर्वाहनेशाः द्वितीयल

सर्वासामास्पदं स्यान्मनुजः इत्थं तदा संपदां वाहनेद्रोरंध्रस्थानस्थितश्चेद्व्रजति हि मनुजो भाग्यराहित्यमेव २९ हीना
नां वाहनानां नत्वनु चपलता प्राप्तिरेवं नराणां ज्ञेया होरागमज्ञैरथ नवमपतौ लाभगे राजवंद्यः दीर्घायुर्धर्म
शीलस्तदनु धनवपुर्वाहनेशाः स्वगेहे धर्मेशो लग्नवर्ती जनुषि यदि गजस्वामिसिंहासनानां ३० योगानां
स्यादमीषां प्रचुरबलयुतो योधिपस्तद्दशायां लब्धिश्चांतर्दशायामथ गुरुभृगुजौ वाहनाधीशयुक्तौ केंद्रे।
याने त्रिकोणे त्वथ गुरुकवियुग्वाहनस्थानगो वा भाग्याधीशः स्वराशौ भवति नरपतिर्वाहनव्यूहनाथः ॥३१॥

तत चतुर्थपतयः स्वगेहे लग्नेशो लग्ने धनेशो धने वाहनेशो वाहनभवने इत्यर्थः धर्मेशो लग्नगतो यदि तदा गजस्वामिसिंहासनानां रा॰
प्राप्तिरित्यनुषंगः तत्र गजाः हस्तिनः स्वामिसिंहासनानां राजाधिष्ठेयसिंहासनं राज्यकार्येषु भद्रासनं तेषां प्राप्तिः स्यात् ३० अमी १३
षामुक्तवक्ष्यमाणानां योगानां योधिपः योगकर्ता योग्रहः अधिकबलयुक्तस्तस्य दशायां अंतर्दशायां लब्धिः योगफललाभः स्यात् ॥८॥

अथगुरुशुक्रौवाहनेशयुतौसंतौकेंद्रेअयानेआगमेएकारशेइत्यर्थः त्रिकोणस्यातामित्येकोयोगः अथगुरुशुक्रयुतोभाग्या
धीशः भाग्येचतुर्थेवास्यात्तदाद्वितीयोयोगः अत्रयोगद्वयेजातः वाहनव्यूहानांसमुदायानांनाथः ईशोनरपतिःस्यात् ३१ अथ
चिंतायोगः भौमेकर्मस्थेक्षेत्रचिंता कर्षणबीजवापक्षेत्रसंस्कारादिप्रकारकक्षेत्रचिंताइत्यर्थः त्रिकभवनगतेषष्ठाष्टमद्वादश
महीजेसौख्यचिंतासकलविषयप्रयुक्तसौख्यचिंतास्यादित्यर्थः वागीशेत्रिकस्थेवाहनभूषणवस्त्राश्वभवाचिंतास्यात् चंद्रेसिते

कर्मस्थेक्षेत्रचिंतात्रिकभवनगतेसौख्यचिंतामहीजेवागीशेयानभूषावसनहयभवाचामरच्छत्रचिंतापा
लेयांशौसितेस्यादथमदनगतेवाकतौपुत्रचिंतासंतानस्यानयातेहिमकरतनयेवुद्धिजायस्त्रिकोणे ऽर्कमा
र्तंडितातनवंधोरथसुतनवमद्यूनगेदानवेज्येयात्राचिंतानराणामथनवमसुतेपुत्रजावासवेज्येकर्माधीशोवि
वीर्योयदिजनुषिनदासर्वकर्मास्पदंनोगेहेस्वीयेयदासौशुभविहगयुतोमानवोमानशीलः ।३२। ॥ वात्रिको

स्थेवाऽश्वरच्छत्रचिंतातत्प्राप्तौरक्षणेचचिंतास्यात् अथवाकतौगुरौसप्तमस्थेपुत्रचिंतापुत्रविषयकगोरक्षणादिचिंतेत्यर्थः बु
धेपंचमेवुद्धिजाचिंतासूर्येत्रिकोणस्थेपितुर्वांधवस्यचचिंताशुक्रेसुतनवमसप्तमगेयात्राचिंता अथगुरौनवमपंचमेपुत्रजापु
त्रभवाचिंतास्यात् चिंतानामयेषांजन्मनांक्षेत्रादिसंभवस्तेषांतद्विषयलाभाशुभानुकूल्यप्रातिकूल्यादिसंस्मृतिरितिनवमभा
वः ३२ अथदशमभावफलमर्धेनाह जनुषिकर्मभावेशोविवीर्योनिर्बलश्चेत्तदाजातः सर्वकर्मास्पदंसर्वकर्मणामास्पदंस्थानं

ता॰सं॰ नौसर्वकर्मसाधकोनस्यात् अर्थात् तनुषिकर्माधीशावलीचेत्सर्वाणिकर्माणिसाधयेज्जातइत्यर्थः यदाशुभग्रहयुतोदशमाधीशाः।
१४ [illegible]दशमेचेत्तदाजातोमानवोमानशीलोमानीभवेत् ३३ अथदीर्घमध्यायुर्योगानाह यदानृणांजन्मसमयेलग्नाष्टमदश
मेशाःलाभेकेंद्रेत्रिकोणेचस्थिताश्चेद्दीर्घायुःस्यात् पापग्रहाःपणफरचतुर्थेतृतीयस्थिताःमध्यमायुःस्यात्एतेपूर्वोक्ताआपोक्लीमे
स्थाश्चेदल्पायुःस्यात्द्वात्रिंशद्वर्षादर्वाक्हीनायुः ततोमध्यायुः चतुःषष्ठ्यनंतरंदीर्घायुरेवंलग्नेशदशमेशशनीनांअष्टमस्थानस्थिता

लाभेकेंद्रेत्रिकोणेतनुनिधनभवस्थानगाःसंस्थिताश्चेद्दीर्घायुःपापखेटाःपणफरहिबुकत्रिस्थितामध्यमा
युःहीनायुःप्रोक्तमेतेयदितनुषिनृणांस्युस्तदापोक्लिमस्थारंध्रस्थानस्थितानांतनुपतिगमनस्वामिसूर्यात्मजानां
३४ योहीनस्तद्दशायुस्त्वथनिजभवनेधर्मकर्मात्मजेशाश्चेत्स्युस्तेषांदशायांवहुलवलवशाद्धर्मवृद्धिर्नराणां
हानिःस्यादन्यथारीतनुनिधनपतीभानुपुत्रेणयुक्तौस्यातांस्वर्भानुनाचेत्तदनुचशिखिनातद्दशायांव्रणाःस्युः३५

नांमध्येयोहीनःहीनवलस्तद्दशापर्यंतमायुःस्यादित्युत्तरेणसंबंधः ३४ अथधर्मकर्मात्मजेशाःनवमदशमपंचमेशाःस्वभवनेन राम
वमादिकेस्युस्तदातेषांयोधिकवलस्तस्यदशायांजातस्यधर्मवृद्धिःस्यात् अन्यथापरभवनेयदातेषांयोधिकवलस्तद्दशायांधर्महा १४
निःस्यादित्यर्थः लग्नाष्टमपतीयदिशनिराहुकेतूनामन्यतमेनयुक्तौषष्ठस्थौतद्दशायांतनुनिधनपत्योरधिकवलस्यदशायांव्रणाःस्युः३५

पं॰१ चतुर्थेशस्त्रत्रषष्ठभावे चेत्तदा यानहेतुर्मृतिः स्यात्॥

चौराच्छस्त्रेण च मृतिः तत्रेति अरिभावपरामर्शेन यानेशस्याशान्त्यादियोगं वक्ष्यते अयमर्थः शनियोगे यानहेतोर्मृतिः राहुयोगे चौ
रान्मृतिः केतुयोगे शस्त्रेण मृतिः अथ संक्षेपादुक्तानां नवमादिभावानां सामान्यचिंतालवनं उच्यते नवमभावतो भाग्यजातचिंता
विधेया अयं भावः भाग्ये यो ग्रहः भाग्येशो यो ग्रहः भाग्यभवनस्थो यो राशिः तद्व्यारोकेंद्रग्रहा भाग्यभवने शुभाशुभवर्ग विवेकः
भाग्यभाग्येशबलाबलत्वमित्यादि विचार्य जातकशास्त्रविचारं परिभूय बुद्ध्या फलं वक्तव्यं तथाभिहितं कल्याणवर्मणा भाग्यर्क्षेप

यानेशः क्रूरसंस्थो यदि भवति तदा यानहेतुर्मृतिः स्याच्चौराच्छस्त्रेण चिंता नवमभवनतो भाग्यजाता विधेया
सौम्ये भूपालसूनुर्वावसनहयमहत्कर्मणां प्राप्तिचिंता लाभस्थाने खिलानां व्ययनिधनगृहात्कल्मषाणां विधे
या ३६ लग्नस्थे रिःफनाथे भवति सुवचनो मानवो रूपवान्वा स्वर्क्षे कार्पण्यबुद्धिर्बहुतरपशुमान्ग्राममुख्यः सदा
स्यात् धर्मे तीर्थावलोकी बहुलवृषमतिः क्रूरयुक्ते च पापी मिथ्याको शांतकृत्स्यान्नियतमिदमतो ज्ञेयमेवं सुधीभिः ।३७।

ति [illegible] न्को वा भाग्यर्क्षमाश्रितो विहगः बलवान्मध्यबलो वा इत्यादि तत्रान्यत्र भाग्यबलिष्ठे परिमेषराशौ चतुःपदोस्यं प्रकरोति धर्म
[illegible] बलिष्ठवृद्धधेनुदायी युग्मे तथा ब्राह्मणभोज्यदाता स्यात् कर्कटे तीर्थपरश्च सिंहे जातो मनुष्यः परधर्मनिष्ठः यद्दृष्टिधर्मा मनुजो
सुधर्यां प्रसिद्धधर्मा तुलजो मनुष्यः ३६ द्वादशभावाधिपे लग्नस्थे सति मानवः सुवचनः सुवाङ्मा धुर्यो रूपवान्वा भवति तथा स्वर्क्षे
स्वगृहे मतिकृपणबुद्धिः अनेकपशुयुक्तो ग्रामयुक्तश्च ग्रामाधिकारयुक्तश्च स्यात् तथा धर्मे नवमे सति तीर्थावलोकी तीर्थया॥ ॥

जा॰लं॰ च्चवृषभवहुलवृषमतिः अत्यंतधर्मबुद्धिश्चस्यात्तथापापग्रहयुक्तेसतिपापीमिथ्याकोशांतकृत्वृथासंचितद्रव्यनाशश्चस्यां

१५ [illegible]गान्नियतंफलंत्वेयं ३७ प्रसिद्धधर्मेनिरतोष्टमेभवः श्वापेतुशास्त्रेविहगः स्वधर्मोमृगेविरज्येत्तसुधर्मतोनाकुंभे

तुपापादिभवोहिधर्मः १ मीनेवलिष्ठेशुभभावजातोतडागवापीभवधर्मनिष्ठः भाग्येशेलग्नगेभूपकर्मकारीधनेधनंवंधुः

प्रियोभ्रातृभावेचतुर्थेपितृभक्तिमान् २ कृतीतुपंचमेषष्ठेजातोविकलकारकः सप्तमेसुभगस्त्रीवान्खंडः पापाष्टमेस्थितेस्व

भेदातादेवभक्तोदशमेनृपकार्यकृत् लाभेदीर्घायुरखिलोव्ययेदेशांतरस्थितिः स्वस्वामिदृष्टयुक्तंचेत्स्वदेशफलदायकः शु

[illegible] होरागमश्चवलवान्येषांतेश्रेष्ठमानवाः होरासारे भाग्यखलाः स्वगृहगाः शुभदृष्टियुतायदि सौभाग्यमेष्ययुक्त

स्यजन्म[illegible]भूपतेः ३ क्रूरानीचारिभांशस्थाभाग्येशेनचवीक्षिताः सर्वदाभाग्यहीनस्यजन्मर्वियान्नसंशयः ४ लग्नगेभां

तरेराशौमहाभाग्योहिभाग्यतः एकेनमध्यभाग्यःस्यादभावेहीनभाग्यवान् ५ गर्गजातकेहंतिपुण्यंचभाग्यंचकर्मपुण्यगतो

नृणां तुंगेस्वर्क्षेसहस्रांशुःपुष्कलंधर्ममादिशेत् ६ भाग्यभाग्यंभवेद्धन्यः पितृपक्षपरायणः धर्मेपूर्णोनिशानाथः क्षीणःसर्व

विनाशकृत ७ कुजेरक्तप्रसूतस्त्रीभवेत्पशुपतिव्रती भाग्यहीनश्चसततंनरः पुण्यगृहगते ८ मंदभाग्योवुधेपापेशुभेसौम्ये

सुधार्मिकः महीभाग्यः शुभेजीवेतेभ्यशुक्रेवलीयसि ९ दंडप्रदोवक्रगतेनवमस्थेशनैश्चरेस्वक्षोच्चगेशनौभाग्येराजाभवति १५

धार्मिकः १० राहौधर्मगतेजातः सत्यशौचविवर्जितः अस्यत्र भाग्याधिपश्चेद्यदिकेंद्रवर्ती आदौवयस्येचसुखीमनुष्यः त्रि

॥कोणगः स्वोच्चगतोथवास्यान्मध्येवयस्यल्पफलप्रदः स्यात् भाग्यस्यना ॥

थे स्वगृहे अमित्रगृहे थवा स्यात्स्वनवांशभागे भाग्योदयं तस्य वदंति तज्ज्ञाः शुभग्रहेंद्रे श्वयुते क्षितेच नीचस्थो वा शत्रुगे हस्थि
तो वा [illegible] स्वामी रिः फरंध्रारिगो वा पापैः खेटैः संयुतो वा थ दृष्टो भाग्यैर्हीनः स्याद्दरिद्री सदैव ३ नवमभावपती रिपुरंध्रगो नव
मभं रिपुरंध्रयुतं तथाप्यदितदा [illegible] धर्मरतो नरः शुभखगैरथ धर्मरतो नरः ।४। अवलेपि शुभे खेटे भाग्यस्थो धार्मिको नरः शुभवर्ग
युते भाग्ये शुभकर्मा यथान्यथा इत्यादि चिंता विधेया तत्राह जातकसारावलीकारः होरेंदोर्वलयोगाद्यो दशमस्तत्स्वभावजं कर्म।
तस्याधिपतेश्च तथा वृद्धिर्यया तथा हानिः १० दशमेन क्षत्रपतिर्लग्नात्पुरुषस्य यस्य संभवति सर्वारंभभवति हि विनिर्दिशेत्त
स्य वा [illegible] जातकसारे खस्थे खपे खलयुते खलजे नवांशे स्वोच्चक्षेगे स्वभवने सुखदृज्जयः स्युः नीचारिभावगृहगे ल्पसुखाल्प
दुःखदासोपचारभृतकानुचराश्च दासीः धर्मभावे शुभक्षेत्रे शुभदृष्टे सुकर्मकृत् पापेक्षिते पापकर्मा स्वामिदृष्टेन मध्यमाः विद्याः
पुरोहिताः शास्त्रस्मृतिस्त्पवं चकानराः जायंते कर्मगेः पापैः सौम्यग्रहनिरीक्षितैः वराहोराथापि पितृपत्निशत्रुमित्रभ्रातृस्त्रीभृ
तकजनात्दिवाकराद्यैः होरेंदोर्दशमपतिर्विकल्पनीयाभेंदुकोस्पदगतिः गोत्रानाशमृण १ अर्कांशे तृणकणकर्णभेषजाद्यैश्चं।
द्रांशेकृषिजलजांगनाश्रयैश्च धात्वग्निप्रहरणसाहसैः कुजांशे सौम्यांशे लिपिगणितादिकाव्यशीलैः जीवांशे द्विजविबुधदिवाक
[illegible]र्मैः काव्यांशे मणिरजतादिगोमहिष्यैः सौरांशे श्रवबधभारनीचशिल्पैः कर्मेसाब्धिपितनवांशकर्मसिद्धिः मित्रारिस्वगृह
[illegible]लनलनोर्यातुंगस्थे वलिनि च भास्करे स्ववीर्यात् राज्याधीशे केंद्रगे सौम्यदृष्टे पापे केंद्रे स्यात्सुपतापाभिधानः जातो नित्यं भू
॥ मिपैः सेवनीयो माग्यैर्युक्तः सु ॥ ६ ॥ ६ ॥

त्र्यक्षे बहुलवृषमतिः अत्यंतधर्मबुद्धिश्च स्यात्तथा पापग्रहयुक्ते सति पापी मिथ्याकोशांतकृत्वृथासंचितद्रव्यनाशश्च स्या
त् [illegible] योगान्नियतं फलं ज्ञेयं ३७ प्रसिद्धधर्मनिरतोष्टमे भवः श्चापे तु शास्त्रविहगः स्वधर्मो मृगे विरज्येत सुधर्मतो ना कुंभे
तु पापादिभवो हि धर्मः १ मीने बलिष्ठे शुभभावजातो तडागवापीभवधर्मनिष्ठः भाग्येशे लग्नगे भूपकर्मकारी धने धनवंधुा
प्रियो भ्रातृभावे चतुर्थे पितृभक्तिमान् २ कृती तु पंचमे षष्ठे जातो विकुलकारकः सप्तमे सुभगस्त्रीवान् खंडः पापाष्टमे स्थिते स्व
भेदाता देवभक्तो दशमे नृपकार्यकृत् लाभे दीर्घायुरखिलो व्यये देशांतरस्थितिः स्वस्वामिदृष्टयुक्तं चेत् स्वदेशफलदायकः मु
नि[illegible] होरागमश्च बलवान्येषां ते श्रेष्ठमानवाः होरासारे भाग्ये खलाः स्वगृहगाः शुभदृष्टियुता यदि सौभाग्यसौख्ययुक्त
स्य जन्म [illegible] भूपतेः ३ क्रूरा नीचारिभांशस्था भाग्येशेन च वीक्षिताः सर्वदा भाग्यहीनस्य जन्म विद्यान्न संशयः ४ लग्नगे भू
तरे राशौ महाभाग्यो हि भाग्यतः एकेन मध्यभाग्यः स्यादभावे हीनभाग्यवान् ५ गर्गजातके हंति पुण्यं च भाग्यं च कर्मपुण्यगतो
[illegible]णां तुंगे स्वर्क्षे सहस्रांशुः पुष्कलं धर्ममादिशेत् ६ भाग्यभाग्यं भवेद्धन्यः पितृपक्षपरायणः धर्मे पूर्णो निशानाथः क्षीणः सर्व
विनाशकृत् ७ कुजे रक्तप्रसन्नतरी भवेत्पशुपतिव्रती भाग्यहीनश्च सततं नरः पुण्यगृहगते ८ मंदभाग्यो बुधे पापे शुभे सौम्ये
तु धार्मिकः महाभाग्यः शुभे जीवे तथा शुक्रे बलीयसि ९ दंडप्रदो वक्रगते नवमस्थे शनैश्चरे स्वर्क्षोच्चगे शनौ भाग्ये राजा भवति
धार्मिकः १० राहौ धर्मगते जातः सत्यशौचविवर्जितः अल्पत्र भाग्याधिपश्चेद्यदि केंद्रवर्ती आद्ये वयस्येव सुखी मनुष्यः त्रि
॥ कोणगः स्वोच्चगतोथवा स्यान्मध्ये वयस्यल्पफलप्रदः स्यात् भाग्यस्य ना॥

थेस्वगृहेऽथमित्रगृहेयवास्यात्स्वनवत्रिभागेभाग्योदयंतस्यवदंतितज्ज्ञाः शुभग्रहेकेंद्रेश्चयुतेक्षितेच नीचस्थोवाशत्रुगेहस्थि
तोवा [illegible] स्वामीरिःफरंध्रारिगोमपापैः खेटैः संयुतोवाथदृष्टोभाग्यैर्हीनःस्याद्दरिद्रीसदैव ३ नवमभावपतीरिपुरंध्रगोनव
मभंरिपु[illegible]युतंतथापदितदामनुजधर्मरतोनरः शुभखगैरथधर्मरतोनरः।४। अवलेपिशुभेखेटेभाग्यस्थोधार्मिकोनरः शुभवर्ग
युतेभाग्ये शुभकर्मापथान्यथा इत्यादिचिंताविधेयातत्राहजातकसारावलीकारः होरेंद्रोर्वलयोगाद्योदशमस्तत्स्वभावजंकर्म
तस्यांधिपतेश्चतथावृद्धिर्ज्ञेयातथाहानिः १० दशमेनक्षत्रपतिर्लग्नात्पुरुषस्ययस्यसंभवति सर्वारंभभवतिहिविनिर्दिशेत्त
स्य[illegible] जातकसारे खस्थेखपेखलयुतेखलजेनवांशेस्वोच्चर्क्षगेस्वभवनेसुखदःतनयःस्युः नीचारिभावगृहगेल्पसुखाल्प
पुण्या[illegible]दासोपचारभृतकानुचराश्चदासाः धर्मभावेशुभक्षेत्रेशुभदृष्टेसुकर्मकृत् पापेक्षितेपापकर्मास्वामिदृष्टेतुमध्यमाः विद्याः
पुरोहिताः शास्त्रस्मृतिप्रवचकानराः जायंतेकर्मगैःपापैःसौम्यग्रहनिरीक्षितैः वराहोराथप्तिः पितृपत्निशत्रुमित्रभ्रातृस्त्रीभृ
तकजनाद्दिवाकराद्यैः होरेंद्रोर्दशमपतिर्विकल्पनीयाभेंदुकोस्यदगति गोत्रानाशमृण १ अर्कांशेतृणकणकर्णभेषजाद्यैश्चं
द्रांशेकृषिजलजांगनाश्रयैश्चधात्वग्निप्रहरणसाहसैःकुजांशेसौम्यांशेलिपिगणितादिकाव्यशीलैःजीवांशेद्विजविबुधरिवाक
[illegible]र्मैः काव्यांशेमणिरजतादिगोमहिष्यैः सौरांशेश्रमवधभारनीचशिल्पैः कर्मेसाब्धिपितनवांशकर्मसिद्धिः मित्रारिस्वगृहे
[illegible]लानसतोर्थात्तुंगस्थेवलिनिचभास्करेस्ववीर्यात् राज्याधीशःकेंद्रगसौम्यदृष्टपापकेंद्रस्यात्सुपतापाभिधानः जातोनित्यंभ
॥ मिपैः सेवनीयोमाग्यैर्युक्तःसु॥६॥६॥

जा॰लं॰ प्रतापप्रसिद्ध इति अथ लाभस्थानस्याखिलानां वस्तूनां प्राप्तिश्चिंता विधेया तत्र होराप्रदीपे स्वस्वामिग्रहयुतेक्षितस्याप्युर्वर्गे सद्भर्भे
३६ कुम्भगतिवस्तुविशेषलाभः क्रूरे च दृष्टिसहितेन च तत्र लाभस्तद्दुर्गे केप्यथ च मिश्रफलं विधत्ते लाभे रवीक्षितयुते रविवर्गयुक्ते
राज्ञः कृष्यदयुताश्च भवेत्प्रतीतः तद्वद्विधोर्युवतिनोयजनादिजातो वित्तं सुवर्णमणिपावकशास्त्रजातः ज्ञापेक्षितिज्ञगण आयग
ह्येव धनं स्यात् शिल्पादिकालेखनैस्तुंगे सकांस्यैर्जविक्षितायेगुरुवर्गयुतायेगेहेयज्ञादिहेमहयनागरथादिमुख्यैः शुक्रेक्षितायशा
निवर्गयुते महिष्यलोहादिकृष्यवनकार्यभवाविवृद्धिः नीचारिभार्कगखगोक्तफलं न दद्याज्जीतिं ग्रहोद्भववलेवलिन स्तुवाच्य
हृद्यैः पद्यैर्गुंफिते सूरितोषेलंकाराख्ये जातके मंजुलेस्मिन् भावाध्यायः श्रीगणेशेन वर्यैर्वृत्तैर्युक्तः शैलरामैः
प्रणीतः ३८ इति श्रीजातकालंकारे भावफलाध्यायो द्वितीयः २॥ मितिव्ययग्रहान्निधनग्रहाश्च मलिनकर्मगुप्ता
श्चिंता विधेया गर्गजातके क्षीणेन्दुवारवीरिःफे धनं पुंसामथो हरेत् बहुधार्थक्षयो भौमे त्वदृष्टे न्यैशुसिद्धयः नृपीडा न च संतप्तपरिवा
दिन पीडनः नृशंसपुरुषं सांद्रिःफेऽतेप्यराशिगः उच्छिन्नव्ययकारी च व्ययगे देवताग्रुरौ श्रद्धाहीनो घृणाहीनो व्ययगे भार्गवे नरः व्य राम॰
ययुक्ते मंदे क्रूरेषु कुरुते रुचिं व्ययेराहौ नीचकर्मा कपटी कुलदूषकः व्यये भावस्वामियुक्ते शुभदृष्टे च सत्यपि कीर्तिमान् जायते म ३६
नोविपरीते विपर्ययः ३७ सुधीभिरिदं नियतं नियमेन नेयं अध्यायसमाप्तिशालिनीवृत्तेन श्रीगणेशेन भावाध्यायः शैलरामै
र्नेः सप्तत्रिंशद्भिः श्लोकैरुक्तः ३८ इति श्रीजातकालंकारटीकायां भावफलाध्यायो द्वितीयः॥२॥

अथयोगाध्यायः तत्र तावत् शुभाशुभयोगान् व्यवस्य योगांतरं वक्तुं प्रतिजानीते शिखरिणी वृत्तेन पुराणैर्वसिष्ठशुकपराशरप्रभृ
तिभिः प्रोक्तं फलं योगाधीनं अतः सकलगणकानंदजनकान् अशेषज्योतिर्विदां प्रीत्युत्पादकान् योगान् वक्ष्ये किं कृत्वा शुकास्यात्
शुकमुखान्निर्गत्वादुद्भूतं रुचिरं शोभनं मतं विलोक्य आलोच्य १ अथानिष्टयोगानाह कर्क्षेशः जन्मराशिनाथः क्षीणबलः सन् त्रिको

ग्रहाधीना योगाः सदसदभिधाना जनिवतां ततो योगाधीनं फलमिति पुराणैः समुदितं अतो वक्ष्ये योगान् सकल
गणकानंदजनकान् शुकास्यादुद्भूतं मतमिह विलोक्येह रुचिरम् १ कर्क्षेशः क्षीणवीर्यः सुतनवमगतो मान
वो म[illegible]न्वै राशीशे सांगनाथे रिपुनिधनगृहे प्रांत्यगे दुर्बलः स्यात् धर्मद्व्याष्टनाथाः खलखचरयुताः सा
र्के क्वापि संस्थास्तै र्दृष्टाः स्यात्तदानीं परपुरुषरता सुंदरी तस्य पुंसः २ मातृस्थाने स्थितौ चेत् कुजविधुसहितौ षष्ठ
रंध्राधिनाथौ स्यातां यस्य प्रसूतौ भवति खलु नरस्त्वन्यजातस्तदानीं क्वापि स्थाने स्थितौ स्तः कलुषखगयुतौ भाग्य
रंध्राधिनाथौ चेदेवं राहुणा वा तदनु च शिखिना संयुतावन्यजातः ।३।१ [illegible]गतश्चेन्मानवो जातः मसुमान् क्रोधी स्यात् जन्म
राशीशे सांगनाथे तनुपतिसहिते त्रिकस्थे दुर्बलः स्यात् यस्य नवमषष्ठाष्टमेशाः क्रूरग्रहदृष्टियुक्ताः यत्र कुत्रापि स्थिताः यदि तदानीं तस्य भा
[illegible]ारगामिनी स्यात् २ यस्य जन्मनि षष्ठाष्टमभवननाथौ कुजविधुपती चतुर्थस्थौ स्यातां तदानीं स नरः अन्यजातः जारजातः तथा न
॥ वमषष्ठाधिनाथौ यत्र कुत्रापि स्थितौ ॥ ३ । ३ ॥ ३ ॥

ना॰ सं॰ ...ग्रहयुतौ अथवा केवलेन राहुणा शिखिना वा युतौ स्यातां तदान्यजातः कलुषखगयुताविन्यनेन राहुः केतुरपि सर्वे क्रूरखे
१७ ...टो विवक्षितः अग्रिमश्लोके मंदादीनां पार्थक्येन योगापदेशात् कलुषखगयुताविन्यनेनैव सिद्धे राहुकेतुग्रहणं कुंदोनुरोधात्
३ भार्यषष्ठाधिनाथौ मंदेन युक्तौ चेत् शूद्राज्जातः उत्पन्नो भवति अथ बुधयुक्तौ वैश्याज्जातः भास्करेण युतौ चेत् क्षत्रियाज्जा
तः गुरुशुक्राभ्यां ब्राह्मणाज्जातः बुधगुरुशुक्राणां कलुषखगयुतत्वे क्रूरैर्दृष्टत्वे तद्योगेन नीचत्वेनास्तंगतत्वे क्रूरखगेस्थत्वे

युक्तौ मंदेन शूद्राद्भवति विदा वैश्यतो भास्करेण क्षत्राज्जातः सितेन त्रिदशपगुरुणा भूमिदेवात्मसूतः
दृष्टे ...सपापो मदनरिपुधनस्थानगौ चेत्परस्त्रीगामी व्योमारिपौ लग्नगगनभवनगौ तत्पिता न्यारतः स्यात्
४ मूर्तीशः पापयुक्तो धनमदनगतश्चेत्तदा सज्जनस्त्रीसंयुक्तस्तत्पिता स्याद्धलविहगयुताः कामशत्रुस्वनाथाः
को... स्यात्तद्वदेवं फलमिति विविधं भ्रातृपत्न्योश्च पित्रोः स्थानेशाः कापि भावे तनुपतिसहिताश्चेद्युमानन्य
जातः ५
न का... अथ शुक्र वृहस्पती सक्रूरौ सप्तमषष्ठधनस्थानगतौ चेत्तदा परस्त्रीगामी स्यात् दशमषष्ठाधि
पौ ... मस्थौ तत्पिता जातस्य पिता न्यरतः स्यात् परस्त्रीगामी स्यात् ४ मूर्तस्य को लग्नेशः द्वितीयस्थश्चेत्तत्पिता सज्जनस्त्रीसंयुक्तः
साधुजनस्त्रीगामी स्यात् सप्तमषष्ठद्वितीयभावेशाः क्रूरयुताः द्वितीयस्थश्चेत्तद्वदेवं फलं विविधमिति एवं प्रकारैः विविधफलमिति १७

स्त्रियामासक्तिर्दुराचारत्वंअभक्ष्यभक्ष्यकत्वमित्यादिज्ञेयमितिभावः तृतीयसप्तमचतुर्थदशमेष्वास्तनुपतिसहितायत्रकुत्रापि
[illegible]जातः पुमान्जारजातः ५ लग्नेशबुधौकुजचंद्रौवाराहुकेत्वन्यतरयुतौयदाजातःश्वेतवर्णोपलक्षितकुष्ठरोगीभवति
नदे[illegible]नियुतः आदित्यश्चेद्रक्तवर्णकृष्णवर्णनामककुष्ठवान्स्यात्सूर्ययुतोलग्नेशःत्रिकभवनस्थश्चेत्तदाजातस्तनाप

लग्नाधीशेंदुपुत्रौक्षितितनयनिशानायकौक्वापिसंस्थौयुक्तौस्वर्भानुनावाभवतिहिमनुजःकेतुना
श्वेतकुष्ठी आदित्याभौमयुक्तस्तदनुशनियुतोरक्तकृष्णाख्यकुष्ठीसार्कौलग्नाधिनाथोव्ययरिपुनिधन
स्थानगस्तापपिंडः ६ ज्ञेयश्चंद्रेणगंडोजलजइहयुतोग्रंथिशस्त्रव्रणःस्याद्भूमीपुत्रेणपित्तंहिमकरतनयेना
थजीवेनरोगः आमोद्भूतस्तनश्चेद्भृगुतनययुतोनुःक्षयाख्योगदःस्याच्चौरोद्भूतोंत्यजाद्यपमशिखितमसोभे
कयुक्तनवधीशः ७ चंद्रोमेषेवृषेवाकुजशनिसहितःश्वेतकुष्ठीसरोगोदैत्येज्यारेंदुमंदास्त्रिभवनगताः
कर्कटालिस्थितावा अंगेसौख्येनहीनःपरमकलुषकृद्रक्तकुष्ठीनरःस्याद्रागीशोभार्गवोवायदिरिपुगृहपो

स्तापगंडान्वितोगंडोरोगविशेषःस्यात् ६ चंद्रेणयुतोलग्नेशःत्रिकस्थश्चेज्जलजोगंडः श्रा[illegible]नुभौमयुतो ((मूर्तिगः क्रूरखेटैःने
[illegible]शस्त्रिकस्थश्चेत्तदाग्रंथिशस्त्रव्रणःस्यात्ग्रंथ्युपलक्षितःशस्त्रजोव्रणःस्यादित्यर्थःबुधयुतोलग्नेशःत्रिकस्थःपित्त॥ ६

स्यात् जीवेनयुतो लग्नेशः त्रिकस्थश्चेत्तदा आमोद्भूतो आमकोपजो रोगः स्यात् शुक्रेण युतस्तत्र स्थितो लग्नेशस्तदा मनुष्य
स्य क्षपास्यो रोगः यमशिखितमसामेकयुक् शनिराहुकेतूनां मध्ये एकेन युक्तो लग्नेशः त्रिकस्थश्चेत्तदा चोरजश्चांत्यजादुत्पन्नो
वा रोगः स्यात् रजकचर्मकारादयोंत्यजाः ७ कुजशनियुतश्चंद्रो मेषवृषे वा यदि तदा नरः श्वितकुष्ठी स्यात् शुक्रभौमेंदुशनयः मी
नराशिस्थाय द्वा कर्कटवृश्चिकस्थाः तदा नरः शरीरसौख्यरहितः महापातकी रक्तकुष्ठी स्यात् गुरुः शुक्रो वा षष्ठभावाधिपः क्रू
रदृष्टश्च दद्रु शोफी त्वयं खलसहिता मीनककोलिभा वा लूताकारश्चिरं स्यात्परमगदकरः कुष्ठ एवं नराणां रिः
फस्थानस्थितश्चेद्धि विबुधपति गुरुर्गुप्तरोगी नितांतं भूमीमार्तंडपुत्रौ व्ययभवनगतौ वा व्रणी मानवः स्यात् ९ मे
षे मीने कुलीरे तदनु च मकरे वृश्चिके मंदचंद्रौ स्यातां क्रूरान्वितौ चेन्नवमभवनगौ मानवः स्याच्च खंजः॥१ रेंद्रदृष्टो ल
ग्नस्थश्चेत्तदा वक्र शोफी मुष्काधिक्य कारणकश्च पथ्युरोगयुतः स्यादित्यग्रिमश्लोकेन संबंधः ८ अथ मीनकर्कवृश्चिकराश्युपलक्षि
ताभा कुष्ठसहिताः यदि तदा नराणामेवं प्रकारेण चिरं कुष्ठं स्यात् तत्रप्रकारमाह यत्र लूताकारकः स विशेषः जंतुविशेषः उत्कृष्टग
द विशेषकरः लूताकारकृतकुष्ठः स्यादित्यर्थः गुरुर्व्ययस्थश्चेन्नरः गुप्तरोगी स्यात् यद्वा वैद्यात्तानरोगी स्यात् भौमशनी व्ययेषष्ठे वा
स्यातां तदा व्रणयुतः स्यात् ९ क्रूरग्रहयुतौ चंद्रशनी मेषमीनमकरवृश्चिकान्यतमराशिगतौ नवमभव॥ १०॥

नगो चेन्मानवो जातः खंजः खंजाख्यः पादरोगी स्यात् क्ष्मापुत्रः सप्तमदृष्ट्या लग्नस्थं चंद्रं शनिं च पश्यति चेत्तदा नरः बुद्ध्याहीनः स्यात् इनविधुविवरे रविचंद्रयोर्मध्ये भौमश्चेत्तथैव बुद्धिहीनः स्यात् इनशब्दो लक्षणया दिनकरपरो ज्ञेयः १० चंद्रे लग्ने साधिकारे ग्रहहोराद्रेष्काणादिवर्गाधिपत्यसहिते शनौ दशमस्थे बुधेन पूर्णदृष्टे स्मिन्मानवो जातः बुद्धिमान्स्यात् लग्नस्थं भौमं चंद्रं च पूर्णदृष्ट्या

लग्नस्थं पश्यतींदुं दिनमणितनयं भूमिजौ द्यूनदृष्टो बुद्ध्याहीनो नरः स्यादिनविधुविवरे भूमिजश्चेत्तथैव १०
प्रालेयांशौ तनुस्थे गगनसदनगे साधिकारेऽर्कसूनौ दृष्टे स्मिन्कामदृष्ट्या हिमकिरणभुवा बुद्धियुङ्मानवः स्या
त्पश्यंश्चात्तं मृगांकं तनुनिलयगतं पूर्णदृष्ट्येंदुसूनुः पश्येच्चेद्बुद्धिहीनस्त्वथ शशितनयो भूभुवा पीडितो वा ११
लग्नस्थे रौहिणेये तदनु रविशनी क्रूरदृष्टौ रिपुस्थावेकर्क्षे चैकभागे भवति गतमतिर्दृष्टिहीनोऽशुभानां ति
ग्मांशौ वैरिनाथे खलविहगयुते तुर्यगे सूर्यसूनौ हृद्रोगी वा कफी वा भवति हृदि नरः कृष्णपित्ती सकंपः । १२ ।

बुधः पश्यति चेद्बुद्धिहीनः स्यात् यद्वा चंद्रलग्नेशौ भौमेन पूर्णदृष्ट्या पीडितौ बुद्धिहीनः स्यात् ११ लग्नस्थे बुधे तदनु क्रूरग्रहदृष्टौ शुभग्रहदृष्टिरहितौ रविशनी एकराशौ अथवा एकभागे चक्रस्य पूर्वार्धे परार्धे वा एकत्र गौ षष्ठस्थौ चेत्तदा गतमतिर्नष्टमतिः स्यात् षष्ठभवननाथे सूर्ये क्रूरग्रहयुते तुर्यगे सति हृद्रोगी स्यात् शनौ गुरौ वा षष्ठे शुक्रसहिते चतुर्थस्थे हृदि कफपित्तरोगी स्यात् अथवा दुष्टः

जा॰ लं॰ चतुर्थस्था यदि तदा इह योगे हृद्रोगाद्धेतोर्नराणां शरीरं क्लेशकारी व्रणः नियमेन स्यात् यदा जन्मसमये भौमः चतुर्थस्थः सूर्यबुधौ

१९ पुत्रस्थौ पंचमस्थाः शनिः अष्टमस्थः तदा जातो नरः दुःखभागी भवति १३ स्वक्षेत्रस्थितो भौमो यदि लग्नं पश्येत्तदा जातः कातरः भीरुः

स्यात् यदि शनिर्दशमस्थो रात्रौ जन्म चेदत्रापि तद्वाच्यं कातरः स्यादित्यर्थः लग्नगे भौमे स्वजनकलहकरः स्यात् स्वाधिकाराद्धीनः स्वगृ

दृष्टैर्वा पीडितः सन्नथ कुजरविजौ वाक्पतिर्वै विधुसंस्था हृद्रोगः स्यान्नराणां व्रण इह नियतं क्लेशकारी शरीरे पाताल

स्थो महीजस्तनयनिलयगाः सूर्यवित्सैंहिकेयो रंध्रस्थो भानुपुत्रो यदि जनुषि तदा स्यान्नरो दुःखभागी १३ लग्नं पश्ये

न्निजर्क्षे यदि धरणिसुतः संस्थिता कातरः स्याच्छायासूनुर्नभःस्थो यदि निशि जननं तद्वदत्रापि वाच्यं मूर्तौ भूमीत

नूजे स्वजनकलहकृद्द्यूनगे स्वाधिकाराद्धीने भौमे वपुष्मान् परमयुधिरतस्तीक्ष्णभावश्च नूनं १४ पश्यंतौ काममस्था

धरणिविधुसुतौ चेन्मिथः स्यात्तदानीमुच्चाकारोऽथ चंद्रं शनिरविमहिजाश्चेन्न पश्यंति शीतः ॥ इह होराद्रेष्काणादिरहिते स

प्तमे भौमे वपुष्मान् दृढशरीरः अत्यंतयुद्धप्रीतिमान् तीक्ष्णस्वभावश्च स्यात् नूनं निश्चयेन १४ धरणिविधुसुतौ भौमबुधौ मिथः अन्यो १९

न्यं सप्तमे दृष्ट्या पश्यंतौ तदानीं जातः उच्चशरीरः स्यात् अथ शनिरविभौमाश्चंद्रं पश्यंति पूर्णं पश्यंति तदा जातः शीतः शीतलस्वभावः

स्यात् शीतलत्वं जडत्वं मूर्खत्वमित्यर्थः क्षीणे चंद्रे भौमसिते पापभूमौ पापकृत्खरस्तीक्ष्णभावः स्यात् मूर्तिस्थो बुधः सप्तमस्थं गुरुं पश्येत्

श्लोकेनसंबंधः १५ अथभौमसहितेबुधेशुभर्क्षेशुभग्रहाणांयद्वाकुजज्ञौसूर्यदृष्टौमंदराशिस्थौतदाराज्ञांविदुषांरंजनेहर्षोन्मुखो
करणेप्रवीणःस्यात् त्रिकस्थःचंद्रःशुक्रंपश्येत्तदाविस्मयालुः विस्मययुक्तःस्यात् कुजबुधेंदुवल्लिष्ठग्रहदृष्टाश्चेच्छीघ्रंयथास्यात्तथा
वचनस्फुर्तियुक्तःस्यात् १६ शुक्रबुधौसप्तमाष्टमदशमगतौतदामानवःपुंश्चलःव्यभिचारीस्यात् शुक्रभौमौसप्तमदशमस्थौतद्वत्

क्षीणेप्रालेयभानौधरणिजसहितेपापभूमीश्वरःस्यान्मूर्तिस्थोद्यूनदृष्ट्याहिमकरतनयोवासवेज्यंप्रपश्येत् १५
हास्यासक्तःसभौमेहिमकरतनयेस्याच्छुभर्क्षेकुजज्ञौमंदर्क्षेवार्कदृष्टौनरपतिविदुषांरंजनेकोविदःस्यात् प
श्यन्काव्यंसितांशुर्व्ययविलयरिपुस्थानगोविस्मयालुःक्षिप्रंवाक्स्फुर्तिमान्स्यात्कुजबुधशशिनोवीर्यवत्खेटदृष्टाः
१६ शुक्रज्ञौद्यूनयातौगगनविलयगौमानवःपुंश्चलःस्यात्कामार्त्तामंदिरस्थौकविधरणिसुतौतद्वदाज्ञांबुयातौ
काव्यारौतद्वदिंदोर्नभसिरविसुतादास्फुजिन्नीरयायीतद्वत्कामास्पदस्थाबुधसितशनयःस्वर्क्षगेभार्गवेहि।१७

पुंश्चलःस्यात् शुक्रभौमौचतुर्थदशमगौतद्वत्पुंश्चलःस्यात् चंद्राद्दशमेशुक्रेशनेश्चतुर्थेशुक्रः तद्वत्पुंश्चलः शुक्रेस्वराशिस्थेशुक्रे
बुधशनयःसप्तमदशमस्थाःतदातद्वदित्यनुषंगः १७ चंद्रात्शुक्राद्वाशनिस्तुर्योभागवर्गौतदग्निमभावेस्थितः चंद्रसूर्यौलग्नस्थौ
शौरिंपश्यतश्चेत्तदाजातःअयशाअपकीर्तिःस्यात् अथसूर्यपुत्रेशनौभूमिजेकेंद्रेलग्नस्थेशुक्रचंद्रदृष्टेसतिदिवस॥ ६॥ ॥

मा॰ लं॰ २०

पतेः सूर्यस्योपरागःशेफच्छेदःलिंगच्छेदःतददपकीर्तिःस्यात १८ शुक्रेवक्रग्रहराशिगतेसतिमानवोजातःसीमंतिन्याःरतेःसंभोगादौ
तितोषदायीसुखदायीसुखदःनस्यातस्वीयालयस्थोलग्ननाथःसप्तमगःभार्गवंयदिपश्येत्पूर्णदृष्ट्याइतिशेषःतदाजातःरहसिरतिः।
स्थानिकामिनीतोषदातानस्यादेव १९ द्वौ द्वौप्रकृतेर्थमप्रयतइतिन्यासात्चंद्रःशनियुतःभौमाच्चतुर्थेदशमेवास्यात्तदाएवमुक्तप्र

पालेयांशास्त्रिवाद्यादिनमणितनयस्तत्तुरोभागवर्तीमूर्तौचेच्चंद्रशुक्रौयदितरणिसुतंपश्यतश्चायशाःस्यात् शेफ
च्छेदोनराणामथतपनसुतेभूमिकेंद्रेर्कयुक्तेदृष्टेकाव्येडुपाभ्यांयदिदिवसपतिश्चोपरागोत्रतद्वत् १८ यातेवक्रग्रह
क्षेजनुषिभृगुसुतेमानवस्तोषदायीसीमंतिन्यारतेःस्यान्नखलुमदनगंभार्गवंलग्ननाथःपश्येत्स्वीयालयस्थोयदि
रहसितदांकामिनीतोषदातानस्यादेवंहिमांशुर्दिनकरसुतयुक्भौमतःखेसुखेवा १९ क्षोणीपुत्रेणयुक्तःप्रथमा
सुरगुरुर्लग्नतःषष्ठपोयंकामाधिक्यंनराणांजनयतिनियतंपापदृष्टोविशेषात् काव्येस्वीयालयस्थेतदनुमिथुनगे
कारेणकामिनीतोषदातानस्यादेवप्रथमसुरगुरुस्तु ॥ कामवान्मानवःस्यान्मूर्तौसप्ताश्वसूनौधनुषिचवृषभेचेत्तुमानस्यका
क्रःभौमंयुक्तेज्यलग्नात्षष्ठपोषष्ठभावाधिपःतदाजातोनराणांकामाधिक्यंकामबलप्रचुरतांनियमेनजनयतिसशुक्रःपापदृष्टश्चेत् विशे
षात्कामाधिक्यंजनयति तदनुशुक्रेस्वभवनस्थेमिथुनस्थेवामानवःकामवान्स्यात्सप्ताश्वपुत्रःशनिःधनुषिवृषेवालग्नेचेत्तदा

अल्पभाषी अप्रयोजनबहुभाषी भवति तदनु षष्ठभवननाथे चंद्रे वा क्रूरयुते अदृश्यार्धे संस्थिते सति जनिवतां नेत्रयोरुक्‌ चिन्हं वि
शेषो भवति सप्तमभावभोग्यांशानारभ्याष्टमादिक्रमेण लग्नभुक्तांशपर्यंतमदृश्यार्धं ज्ञेयं यदि क्षीणं चंद्रं शुक्रो न पश्येत् शनिर्दृष्ट्वा पा
श्यति कर्कस्थचंद्रे दशमे सप्तमे वा स्थिते क्रूरग्रहदृष्टे न तदा नूनं निश्चयेन स्वल्पनेत्रः स्यादित्यग्रिमपद्येनान्वयः २१ तदनु लग्नस्थं भौमं

मंदेनक्षेल्पभाषी त्वथ रिपुगृहपे वा सुधांशावदृश्ये चेदर्धे संस्थिते को भवति जनिवतां नेत्रयोः क्रूरयुक्ते पक्षे
क्षीणं न चंद्रं यदि भृगुतनयः सूर्यजः पश्यतींदुं स्वर्क्षे चंद्रे नभस्थे यदि मदनगते वीक्ष्यते पापखेटैः २१ स्यान्नूनं
चाल्पनेत्रस्तदनु तनुगतं भूमिजं वा सयेशं पश्येद्वा वाचस्पतिश्चेदसुरकुलगुरुः काणदृङ् मानवः स्यात् विच्छा
याऽतिग्मभानोः क्षितिभुवि च परोभागगे दृङ्नराणां सौम्ये चिन्हं दृशि स्यादथ वपुषि लये भार्गवे क्रूरदृष्टे २२ नेत्र
पीडास्रुपातात्तदनु शशिकुजावेकभावे यदाक्ष्णोश्चिन्हं किंचित्तदानीं ग्रहबलवशतो दृश्यमेवं सुधीभिः। २३

चंद्रं वा वाचस्पतिः शुक्रश्च पश्येत् चेत् मानवः काणनेत्रः स्यात् तिग्मभानोः सूर्यात्पुरोभागगे अग्रगामिनि असाभिलाषिभौमे नरा
णां दृक् विच्छाया कांतिरहिता स्यात् सूर्यात् बुधे पुरोभागगे दृशि चिन्हं स्यात् अथ भार्गवे शुक्रे लग्नस्थे ष्टमे वा क्रूरदृष्टे सति अस्रुपाता
द्धेतोर्नेत्रपीडा स्यात् अग्रिमश्लोकस्थेन संबंधः २२ तदनु चंद्रभौमौ एकभागे कनत्वांशस्थौ तदा नेत्रयोः किंचित् चिन्हं स्यात् सुधीभिर्योगर्के

क्रमकारिणादेष्ठंवक्तव्यंतदनुक्रूरग्रहदृष्टेयुतेवासूर्येव्ययगेनवमेपंचमेसतिजातःसुविकलनेत्रोप्रशस्तनयनःस्यात्सूर्यजेश॥
नौक्रूरयुतेदृष्टेद्वादशगेनवमपंचमगेव्याधियुक्तोरोगीस्यात् २२ पृष्ठोदयराशिगेचंद्रेचतुर्थभावस्थःशनिःप्रपश्येत्लग्नपेमेषरा॥
शिस्थितेजातोमानवःवामनःह्रस्वकायःस्यात्जलचरराशिस्थःचंद्रःद्वितीयेऽथवाशनिनायुक्तेऽथवासूर्येलग्नगेयदिभवतिन

मार्तंडेरिःफयातेतदनुनवमगेपुत्रगेवाखलाढ्येदृष्टेवास्यान्मनस्वीसुविकलनयनःसूर्यजेव्याधियुक्तः २३
चंद्रंपृष्ठोदयस्थंहिबुकगृहगतःसूर्यसूनुःप्रपश्येदित्थंलग्नाधिनाथेक्रयभवनगतेमानवोवामनःस्यात्
कोशेपीपृषभानुर्जलचरगृहगःसौरिणासंयुतोवामार्तंडेभूमिकेंद्रेयदिभवतितदाद्रुमान्पूरुषःस्यात् २४
दृष्टेक्रूरैर्नसौम्यैर्यदिरिपुगृहपेचोडुपेक्लीहवान्स्यादेवंकामांगनाथेतदनुरविसुतस्तुर्यगोनष्टदृष्टिःक्लीही।
स्याल्लग्ननाथेदिनकरतनयेक्रूरनिःपीडितेचेत्सौख्यायुकुमानवःस्यात्तदनुमदनगेक्लीहवान्हर्षहीनः २५
क्रूराःकेंद्रालयस्थावपुषिचविकलःकेंद्रगोपुष्पवंतौकिंवालग्नेप्रपश्येत्कविमिनतनयःश्रोणिभागेगहीनः

दादद्रुमानकुष्ठयुक्तःपुरुषःस्यात् २४ षष्ठभावाधिपेचंद्रेसौम्यदृष्टिरहितेकेवलंक्रूरैर्दृष्टेक्लीहपीडितःस्यात्एवंकामांगनाथेसप्त
मनाथेलग्ननाथेवाचंद्रेकेवलंक्रूरदृष्टेक्लीहवान्स्यात्पापग्रहैर्दृष्टःशनिश्चतुर्थेश्चेन्नष्टदृष्टिःअंधःस्यात्॥२॥

क्रूरग्रहैः निष्पीडिते दृष्टयायोगेन वा विकलीकृते यद्वा वर्जिते लग्ने ऽस्मिन् भौमे स्याप्रयुक्तसौख्यरहितः स्यात् लग्नगते शनौ ह्रीहवान् आव
दरहितश्च स्यात् २५ यदा क्रूराः केंद्रगास्तदा जातः वपुषि शरीरे विकलः विकलांगः स्यात् पुष्पवंतौ सूर्यचंद्रौ केंद्रगौ वा तदा विकलांगः
अत्र पुष्पवंताविति उक्त्या चंद्रसूर्ययोरेकराशिस्थत्वं विवक्ष्यते चंद्रस्य क्षीणत्वाद्योगस्य विकल इति भावः लग्नस्थं प्रयुक्तं शनिः पश्य

काव्यः पातालस्थायी सुरपतिगुरुणा वापि युक्तोर्कसूनुर्भौमो वारोहिणेयो भवति हि विकलः श्रोणिभागे भुजे
वा २६ आयुःपुण्याधिनाथौ यदि खलखचरौ तुर्यगौ पापयुक्तौ जंघावैकल्यवान्स्यात् कुजशनिसहिते सैंहि
केये च सूर्ये द्वेष्यस्थे तद्वदेवं शनिरिपुगृहपौ रिःफयातौ खलैश्च दृष्टौ तद्वत्तदानीं रविविधुरविजा वैरिरंध्रा
लयस्थाः २७ स्यादार्त्तिः पंचशाखे तदनु दशमगे सूर्यसूनौ सितात्ढ्ये क्लीवः स्यात्सूर्यसूनौ व्ययरिपुगृहगे पु
क्रतः क्लीवरूपः पश्येत्सूर्यालयस्थो मदनभवनगं भूमिसूनुं सुधांशुश्चार्कः काणश्च कर्के यदि सुभगृहपो मे
नशश्रोणिभागे कटितटे अंगहीनः शुक्रश्च तुर्यगः गुरुसहितः शनिर्भौमो बुधो वाय अकुत्र स्थितस्तदा ((षसिंहालिन क्रे २८
टितटे हस्ते चरणे वा विकलः स्यात् २६ निधननवमशौ क्रूरौ चतुर्थगौ क्रूरयुतौ जंघावैकल्यवान् पंगूरुः स्यात् राहौ भौमशनियुते षष्ठ
गे च कारात् भौमे शनियुते सूर्ये षष्ठगते तद्वत् पंगुः स्यात् एवं शनिषष्ठभावेशौ ॥ २ ॥ ७ ॥ ६ ॥

जा·लं· रदृष्टौ व्ययषष्ठौ तद्वत्यंगुः स्यात् सूर्यविधुशनयः षष्ठाष्टमभावस्थाः तदानींतस्य पंचशाखे हस्ते आर्तिः पीडा स्यादित्यग्रिमस्थेन संबं
२२ धः २७ तदनुशुक्रयुते दशमस्थे शनौ क्लीबो नपुंसकः स्यात् शुक्राक्रांतराशेः व्ययषष्ठगे शनौ क्लीबरूपः रूपेण क्लीबसदृशः न तु क्लीबः
सिंहराशिस्थश्चंद्रः सप्तमगं भौमं पश्येत्तदा काणः स्यात् कर्कस्थः सूर्यः सप्तमगं भौमं पश्येत्तदा काणः उभययोगेपि काणः स्यात् यदि नृ
मपः मेषसिंहवृश्चिकमकरे स्यादिति संबंधः २८ सूर्यचंद्रौ ओजर्क्षयुग्मराशी इत्याकृष्यान्वयः अन्योन्यं परस्परं पश्यतः ओजराशि
गः सूर्यः समराशिगं चंद्रं पश्यति तादृशश्चंद्रश्च सूर्यं पश्यति अयमेको योगः तत्र नृजौ शनिबुधौ ओजसमराशिगौ अन्योन्यं पश्यतः

अन्योन्यं पश्यतश्चेत्तरणिहिमकरौ तत्तनूजौ मिथो वा भूसूनुः पश्यतीनं समभवनगतं त्वंगचंद्रौ कुजेनः ओ
जर्क्षे युग्मराशौ हिमकरशशिजौ भूसुतेनेक्षितौ चेत्पुंराशौ लग्नशुक्रौ तदनु हिमकरः क्लीबयोगाः षडेते २९

द्वितीयो योगः समराशिगं सूर्यं भौमः विषमराशिग इत्यर्थात् सिंहं भौमं च सूर्यः अन्योन्यं पश्यति इति तृतीयो योगः लग्नचंद्रौ
विषमराशिगौ भौमेन अर्थात् समराशिगेन दृष्टौ इति चतुर्थो योगः चंद्रबुधौ क्रमेण विषमसमराशिगौ भौमेन वीक्षितौ इति पंचमो योगः ल राम
ग्नशुक्रौ चंद्रश्च पुंराशौ पुरुषग्रहराशिनवांशे स्थिताविति षष्ठो योगः एते षट् क्लीबयोगा ज्ञेयाः तदुक्तं सारावल्यां अन्योन्यं रवि २२
चंद्रौ विषमाविषमर्क्षगौ निरीक्षेते इंदुजरविपुत्रौ वा तथैव नपुंसकं कुरुतो वक्रो विषमगतोर्कं समगं ॥ ६ ॥ ६ । ७ । ७ । ८ ॥ ९ ॥

चैवंपरस्परालोकात् विषमर्क्षेलग्नेंदू समराशिगतः कुजो विलोकयति २८ आशिशशिजौ समविषमे भौमेन निरीक्षितौ भवतः श्रोज
नवांशकसंस्थालग्नेंदु सितास्तथैवोक्ता इति २९ भौमयुते शुक्रेष्टमस्थे वातकोपान्मुष्कवृद्धिः वृषणवृद्धिः स्यात् भौमराशिगते भौम
युते शुक्रे भूमिसंसर्गात् वातकोपजा वृषणवृद्धिः स्यात् येषां मानवानां जन्मसमये भौमराशिस्थौ शुक्रचंद्रौ गुरुशनिदृष्टौ नेत्राकं
आयुःस्थानोपयाते धरणिसुतयुते भार्गवे वातकोपात्काव्ये भौमेन युक्ते कुजभवनगते भूमिना मुष्कवृद्धिः भौमर्क्षे
काव्यचंद्रौ सुरपतिगुरुणा सूर्यजेनाथ दृष्टौ नूनं स्यान्मानवानां जनुषि कललजा मुष्कवृद्धिर्नितांतं ३० क्रूरैर्दृष्टे
षि लग्ने सुविकृतरदनश्चापगो मेषसंज्ञे खल्वाटः पापलग्ने धनुषि गवि तथालोकिते क्रूरखेटैः धर्मोर्थोन्यात्मा
जस्थाय दि खलखचरावंधभाक्पूरुषः स्यादेवं लग्ने क्रिये वा धनुषि गवि तथारश्मिजं वंधनं नुः ३१ दुर्गेधिर्दानवेज्ये शनि
भवनगते मानवो विंग्रहेस्याद्दुष्याधीशे वुधर्क्षे नरनु मकरगे तद्वद्त्राथ काव्ये केंद्रस्थे तेन युक्ते स्यादथ कविरविजौ खी
ललजा कललदोषजा वृषणवृद्धिः अतिशयिना स्यात् कललं ॥ यहदायुतौ चेत दृष्टचंद्रे जयति तनुसदनगते चानने स्याद्विगंधिः ३२
शुक्रशोणितमिश्रीभावः ३० धनुषि वृषे मेषे वा विलग्ने क्रूरैर्दृष्टे विकृतदशनः दंतरोगी स्यात् पापलग्ने पापैर्युक्तं पापलग्नं तस्मिन् यथा भागु
क्तयोगेन सांकर्यं स्यात् तस्मात् क्रूरग्रहयुक्ते धनुषि वृषे वा लग्ने क्रूरदृष्टे खल्वाटो खलतिरोगी स्यात् नवमद्वितीयद्वादशपंचमस्थाः क्रूरा

लग्नेक्रूराक्रांततनुःपुरुषस्यरश्मिबंधनंस्यात् ३१ शुक्रेशनिराशिस्थेजातोमानवोविग्रहशरीरदुर्गंधिःस्यात्षष्ठाधिपेमिथुनकन्यामकर
गेतद्दृष्टिग्रहेदुर्गंधिः अथकाव्येशुक्रेबुधर्क्षेतेनबुधेनयुक्तेकेंद्रगेसतितद्दृष्टिग्रहेदुर्गंधिः अथशुक्रशनीस्वीयहद्दायुतौस्वत्रिंशांश
गौचितद्दृष्टिग्रहेदुर्गंधिः अत्रछंदोनुरोधात्त्रिंशांशोहद्दाशब्देनोपलक्षितः मेषस्थेचंद्रेलग्नगतेदुर्गंधिःस्यात् ३२ अथयोगान्शास्त्र
विचार्यैवकर्तव्यमित्युपजातिकयाहमहद्भिर्ग्रहाणांदीप्तदीनादिज्ञानवद्भिः मानवानांजन्मनिशुभाशुभफलंसुमत्याग्रहलग्नस्थानसंस्थ

एवंग्रहाणांसदसत्फलानांयोगाद्बहुद्भिरनुयोजनीयंशुभाशुभंजन्मनिमानवानांफलंसुमत्याप्रविचार्यनूनं ३३
हृद्यैःपद्यैर्गुंफितेसुरीतौपेलंकाराख्येजातकेमंजुलेस्मिन् योगाध्यायःश्रीगणेशेनवर्यैर्वृत्तैर्युक्तोरामरामैःप्रणीतः
३४ इतिजातयोगाध्यायस्तृतीयः ३ भौजंगेकृत्तिकायांशतभिषजितथासूर्यमंदारवारेभद्रासंज्ञेतिथौयाकिलज
ननमियात्साकुमारीविषाख्यालग्नस्थौसौम्यखेटावशुभगगनगश्चैकआस्तेततोद्वौवैरिक्षेत्रानुयातौयदिजनुषि,

तयाबुद्ध्याविचार्यनिश्चयेनवक्तव्यंतथोक्तंमूलस्लग्नेदशमेग्रहगणितजातकर्मावलोकविशेषम् ॥ तदासाकुमारीविषाख्यां १
पियःकथयतिशुभमशुभंवातस्यनमिथ्याभवेत्तथाचप्रदर्शितंनीलकंठदैवज्ञैः स्वोच्चेदीप्तःसमास्थानोनीचेदीनःप्रकीर्तितःमुदितोमित्र २
त्रगेहस्थःस्वस्थश्चस्वगृहेग्रहः शत्रुगृहेस्मृतःसुप्तोजितोन्यैश्चनिपीडितःश्रेष्ठाभिमुखगोयस्तुग्रहःखिन्नःसुसस्मृतःसुवीर्यः॥ २॥

कथितः प्राज्ञैः खांबाभिमुखगो ग्रहः अधिवीर्यो निगदितः सुरश्मिः शुभवर्गगः ३३ अध्यायं समापयति रामरामेस्त्रयस्त्रिंशद्भिः
३४ इति जातकालंकारटीकायां योगाध्यायस्तृतीयः ३ अथ विषकन्यायोगाः तत्र त्रिभिः पद्यैर्विशेषतः विषकन्यायोगानाह अ-
श्लेषायां कृत्तिकायां तथा शततारकासु नक्षत्रेषु रविशनिभौमवारेषु भद्रासंज्ञके तिथौ द्वितीयासप्तमीद्वादशीसंज्ञे तिथौ यदा कन्या-
जननं स्यात् जन्म प्राप्नुयात् सा विषाख्या विषकन्या भवति अत्र नक्षत्रवारतिथीनां प्रत्येकं द्वितीयो योगः स यथा अश्लेषा रविद्वि-
तीया प्रथमो योगः कृत्तिका शनि सप्तमी द्वितीयो योगः शततारका भौम द्वादशी तृतीयो योगः एषु योगेषु जाता कन्या विषाख्या
थ्यैः द्वौ शुभग्रहौ लग्नगौ एकः पापो दशमस्थः द्वौ पापौ शत्रुभाश्रितौ यदि तत्र कन्या जायते तदा सा विषकन्या भवति १ अथ क्रमे-
णापि नक्षत्रतिथिवारयोगानाह अथ शनिवारे अश्लेषा द्वितीया तदनु कुजवारे शततारका सप्तमी दिनमणिदिवसे रविवारे वि-
शाखा द्वादशी एषु योगत्रयेषु यस्याः जन्म सा विषकन्या भवति यदि जन्मसमये भौमशनिसूर्याः क्रमेण नवमलग्नपंचमस्था-
स्तदा कुमारी सा विषकन्या भवति २ अथ विषाख्यभंगमाह लग्नाच्चंद्राद्वा मदनपतिः सप्तमपतिः शुभग्रहो वा द्यूनयायी सप्तमस्थः वि-
षाख्यदोषं तत्प्रयुक्तं अनपत्यं संतानरहितत्वं वैधव्यदोषं च हंति नाशयति एवमुक्तप्रकारेण ह्यस्मिन् जातके आचार्यानुमत्या देवरस-
म्यानुमतेन जातकानां गारितं अखिलं योगजातं इदं ग्रहाणां स्वभावविशेषाभिज्ञैरेवेदं योगजातं प्रवक्तुं क्षममिति भावः ।३। अध्या-
यं समापयतीत्थं विरिंच्यादिना ४ इति श्री जातकालंकारटीकायां विषकन्याध्यायश्चतुर्थः ४ अथायुर्दायाध्यायः ॥

यः १ लग्नाधीशो लग्नस्वामी केंद्रयातैः लग्नचतुर्थसप्तमदशमस्थैः सदीर्घमायुर्दद्यादित्यर्थः शुभग्रहैर्दृष्टः अतिवीर्यः अधिकतरबल
स्तदा जातानां मानवानां सौम्याः बुधगुरुशुक्राः स्वसैत्रस्थाः चंद्रे स्वोच्चगे बलवति लग्नेशे सति जातानां नराणां षष्टिरायुर्वर्षाणां

मंदाश्लेषा द्वितीया यदि तदनु कुजे सप्तमी वारुणर्क्षे द्वादश्यां च द्विदैवं दिनमणिदिवसे यज्जनिः सा विषा॥
ख्या धर्मस्थो भूमिसूनुस्तनुसदनगतः सूर्यसूनुस्तदानीं मार्तंडः सूनुयातो यदि जनिसमये सा कुमारी विषा
ख्या २ लग्नादिंदोः शुभो वा यदि मदनपतिर्द्यूनयायी विषाख्यं दोषं चैवानपत्यं तदनु च नियतं हंति वैध
व्यदोषं इत्थं ज्ञेयं ग्रहज्ञैः सुमतिभिरखिलं योगजातं ग्रहाणामार्यैरार्यानुमत्या मनमिह गदितं जातकं जात
कानां ३ हृद्यैः पद्यैर्गुंफिते सूरितोषे लंकाराख्ये जातके मंजुलेस्मिन् कन्याध्यायः श्रीगणेशेन वर्यैर्वृत्तैर्युक्तो
वन्हिसंख्यैर्विषाख्यः ४ इति श्रीजातकालंकारे विषकन्याध्यायश्चतुर्थः आयुर्मूलं जन्मिनां जीवनं च स्याज्जी
वानां निर्जराणां सुधेव एवं प्राहुः पूर्वमाचार्यवर्यास्तस्मादायुर्दायमेनं प्रवक्ष्ये १ लग्नाधीशोतिवीर्यो यदि शुभ
विहगैरीक्षितः केंद्रयातैर्दद्यादायुः सुदीर्घं गुणगणसहितं श्रीयुतं मानवानां॥ १ षष्टिरायुः स्यात् २ लग्नाद्विद्व
द्वा सौम्याः पूर्णचंद्रबुधगुरुशुक्राः केंद्रस्थास्तत्रापि गुरौ लग्ने तत्र दशमस्थैः क्रूरैर्दृष्टं पुरुषं यदि न भवति तदा वत्सराणां सप्ततिरायुः

राम २५

गुरौस्वोच्चगेलग्नेशेबहुबलेसतिनराणांगगनवसुसंख्यंअशीतिवर्षोपलक्षितंआयुःस्यातएतेषुयोगेषुगुरुगणयुक्तमिति॥
अनुषंगनीयं ३ सौम्येबुधेतिबलेकेंद्रस्थेसतिअष्टमपदंखेटहीनंयदितदावर्षाणांत्रिंशदायुःस्यात् निधनंसौम्येक्षितंचेत् गग

सौम्याःकेंद्रालयस्थाजनुषिचरजनीनायकेस्वीयतुंगेवीर्याढ्येलग्ननाथेवपुषिचशरदांषष्टि
र्घायुर्नराणां २ सौम्याःकेंद्रालयस्थावपुषिसुरगुरौलग्नतोवासुधांशोरायुर्युक्तंनदृष्टंनच
गगनगतैःसप्ततिर्वत्सराणां यातामूलत्रिकोणेशुभगगनचरःस्वीयतुंगेसुरेज्येलग्ना।
धीशेतिवीर्येगगनवसुसमास्तुल्यमायुर्नराणां ३ सौम्येकेंद्रेतिवीर्येयदिनिधनपदंखेटही
नंसमाःस्युस्त्रिंशत्सौम्येक्षितश्चेद्गगनहिमकरैःसंयुतोयोस्वभेचेत् स्वर्भ्यंशेचामरेज्येमुनि
नयनमितंस्वर्क्षगोलग्नगोवाचंद्रेद्यूनेशुभश्चेद्गगनरसमितंकोणगाःसौम्यखेटाः॥ ४ ॥

हिमकरैर्दशभिःसंयुतःत्रिंशद्वर्षाणांचत्वारिंशदायुःस्यात् अथगुरौस्वराशौस्वद्रेष्काणेसतिमुनिनयनमितंसप्तविंशद्वर्षा॥
णिआयुःस्यात् चंद्रःस्वर्क्षगोलग्नगोवासप्तमेशुभग्रहश्चेत्तदागगनरसमितंषष्टिवर्षमितंआयुःस्यात्शुभग्रहाः॥

जा॰ लं॰ चत्वारिंशदायुः स्यात् अथ गुरौ स्वराशौ स्वद्रेष्काणे सति मुनिनयनमितं सप्तविंशद्वर्षाणि आयुः स्यात् चंद्रः स्वर्क्षगो लग्नगो वा समा
२५ मि शुभग्रहदृष्टस्तदा गगनरसमितं षष्टिवर्षमितं आयुः स्यात् पंचमनवमस्थाः कर्कलग्ने सुरेज्यो यदि भवति तदा खाष्टतुल्यं अशीति
वर्षतुल्यमायुः स्यादित्यग्रिमश्लोके नान्वयः ४ अष्टमेशो नवमभावे लग्नेशे क्रूरदृष्टे अष्टमगते अब्धिहस्ताश्चतुर्विंशतिरायुः स्या

कीटे लग्ने सुरेज्ये यदि भवति तदा खाष्टतुल्यं लयेशो धर्मगे चांगनाथे निधनभवनगे क्रूरदृष्टेब्धिहस्ताः लग्नाधी
शाष्टनाथौ लयभवनगतौ सप्तविंशद्विलग्ने क्रूरेज्यौ चंद्रदृष्टौ यदि निधनगतः कश्चनान्यो द्विपक्षाः ५ लग्नेंदू
क्रूरहीनौ वपुषि सुरगुरौ रंध्रमर्मे खेटहीने केंद्रे सौम्ये खशैलाः सितविबुधगुरू स्याच्छतं केंद्रगौ चेत् वागीशे कर्के
लग्नेशतं त्रिहि भृगुजे केंद्रगे वार्कसूनौ धर्मागस्थे सुधांशौ व्ययनवमगते हायनानां शतं स्यात् ६ धीः केंद्रायु
नेवस्थाः षट्रिखलखचरा नो गुरोर्भे विलग्ने केंद्रे काव्ये गुरौ वाशुभमपि निधनं सौम्यदृष्टं शतं स्यात् ७ तुलभत्रने

शौ अष्टमस्थो यदि तदा सप्तविंशतिवर्षाण्यायुः क्रूरसंयुतः गुरुः चंद्रदृष्टो लग्ने यदि अन्यः कश्चिद्ग्रहः अष्टमस्थः तदा द्विपक्षाः तावि
शतिरायुः स्यात् ५ लग्नचंद्रौ क्रूरग्रहयोगरहितौ लग्ने अष्टमग्रहरहिते केंद्रे शुभग्रहे यदि तदा खशैलाः सप्ततिः शुक्रबृहस्पती कें ५
द्रगौ चेत् शतं वर्षाणि गुरौ कर्कलग्ने भृगुजे केंद्रगे च शतं वर्षाणि एते विशिष्टयोगा इत्यर्थः योगस्यैव शिष्यं यशः संपत्सूचक मि॥

तित्रेयं अथशनौ नवमगे लग्नस्थे वा चंद्रे व्ययनवमगते वर्षाणां शतमायुः स्यात् ६ क्रूरग्रहाः पंचमकेंद्रनवमस्थाः नो भवेयुः धनु
नुर्मीने लग्ने केंद्रे शुक्रे गुरौ वा नवमाष्टमं च शुभग्रहावलोकितं यदि तदा शतं वर्षाण्यायुः स्यात् लग्नाच्चंद्राच्च ग्रहाः अष्टमस्थानस्थुः
शुक्रगुरू बलवं नीतदा पूर्णायुः व्योमार्कवर्षायुः स्यात् शुभग्रहाः स्वराशिस्थाः वृषे लग्ने वा चंद्रे सति वर्षाणां षष्टिरायुः स्यात्

लग्नारिर्द्दोर्नेखेटा यदि निधनगता वीर्यभाजो सिते ज्यौ पूर्णायुः स्वीयराशौ शुभगगनचराः षष्टिरंगोच्चगे ज्ञे
७ कोदंडस्यार्धमंगं पदि सकलखगाः स्वोच्चगाश्चेज्जिनांशैर्गोस्थे पूर्णं च केंद्रे सुरपतिभृगुजौ लाभगे ज्ञे परा
युः शुक्रे मीने तनुस्थे निधनगृहगते सौम्यदृष्टे सुधांशौ जीवे केंद्रे शतं स्यादथ तनुगृहपे छिद्रगे पुष्करे ज्ञे ८ वा
गीशे वीर्ययुक्ते नवमभवनगाः सर्वखेटाः शतायुः कर्कें गे जीवचंद्रौ सहजरिपुभवे सत्कविज्ञौ च केंद्रे कें द्रे सूर्यार
मंदा गुरुनवलवगा वाक्पतौ लग्नयाते व्ययष्टस्थाने षु शेषाः शरगजतुलितं स्यान्नराणां तदायुः ९ ॥ डांत्यार्धे लग्ने धनु
लेग्न द्वितीयहोरायां बुधे जिनांशे वृषस्थे अन्ये सर्वे ग्रहाः स्वोच्चगाः नरस्य पूर्णमायुः स्यात् गुरुशुक्रौ केंद्रे सवि लाभगे चंद्रे परायुः पूर्णा
युः शुक्रे मीनलग्नगे सौम्यग्रहदृष्टे चंद्रे अष्टमस्थे गुरौ केंद्रे सति वर्षाणां शतमायुः स्यात् अथ तनुगृहपेत्यस्मिन् श्लोके नाखुग्रः ८ ।
लग्नपेऽष्टमस्थे चंद्रे दशमस्थे गुरौ वलवति अन्ये ग्रहाः नवमभवनगाः तर्हि शतायुः कर्के लग्ने चंद्रजीवौ तृतीयषष्ठैकादशे शुभग्रह

धर्केंद्रेयदितदापिशतायुः शतायुरितिदेहलीदीपकन्यायेनोभयत्रान्वेति रविभौमशनयः गुरुनवमांशस्थाः केंद्रेसुः लग्नस्थगुरौ शेषाः अष्टमरहितभावस्थाः तदानराणां शरगजतुलितंपंचाशीतिवर्षगतमायुः स्यात् ९ शुभग्रहनवांशस्थाः क्रूराउपचयोपस्थाः त्रिषट्दशमायस्थाः कातराः भीरवः युद्धपराजिताइतियावत् शुभग्रहाः कंटकस्थाः केंद्रस्थाः तदाव्योमार्कसंख्यंविंशदधिकशतंवर्षाणामायुः परायुः स्यात्परायुर्योगेषुशनिकुजौअष्टमस्थौ कदानोपरायुः परायुर्नभवतीत्यर्थः लग्नेशगुरुः केंद्रस्थौ

क्रूराः सौम्यांशयाताउपचयगृहगाः कातराः कंटकस्थाः सौम्याव्योमार्कसंख्यायदिननुपकुजौरंध्रगौनो॥
परायुः केंद्रेलग्नेशजीवौनवसुतनिधनेकंटकेनोखलाख्याः संपूर्णपापखेटायदिगुरुजलगाजीवभावेच
सौम्याः १० युग्मर्क्षांशेगतावाव्ययधनगृहगाश्चेच्छुभाः शीतभानुः संपूर्णोलग्नपायीशतमिहजनितामिन्दिरा
मन्दिरंस्यात्लग्नेशेसौम्ययुक्तेवपुषिचलयपेरंध्रगेनान्यदृष्टे विंशत्केंद्रेलयेशेवलवियुजितथालग्नपेत्रिंशदाब्दाः॥

क्रूरास्त्रिकोणाष्टमकेंद्रवर्जिताश्चेत्तदापूर्णायुः स्यात्क्रूरग्रहाः गुरुजलगाः नवमचतुर्थगाः शुभाः जीवनवांशस्थाः यद्यासन् राम
नवांशस्थाः संतः व्ययधनगृहगाः शुभाः पूर्णश्चंद्रः लग्नस्थः इहयोगेजातानांशतंवर्षाण्यायुः कथंभूतंइंदिरामंदिरंसंपदास्थानमि २६
तिअग्रिमश्लोकपूर्वार्धेनसंबंधः १० शुभग्रहयुक्तेलग्नेशेलग्नेअन्यग्रहैर्नदृष्टेऽष्टमेशेऽष्टमगतेसतिवर्षाणांविंशतिरायुः स्यात्अष्ट
॥मेशेलग्नेशेचकेंद्रस्थेवलरहितेचसतित्रिंशद्वर्षाण्यायुः स्यात्॥ ११ ॥

चंद्रेथापोक्लिमस्थेतृतीयषष्ठनवमद्वादशगतेतनुपेलग्नेशेआपोक्लिमस्थेउभयेनिर्बलेक्रूरदृष्टेचसतिदंतैस्तुल्यंद्वात्रिंशद्वर्षाण्या
युःस्यातक्रूरग्रहयोरंतरेलग्नगोर्कश्चेत्तदाऽब्जत्रिसंख्यंएकत्रिंशद्वर्षाण्यायुःगुरौद्वादशेकेंद्रेवासपापेलग्ननाथेनवमषष्ठतृतीयगे
सतित्रिरामाब्दंत्रीणिवर्षाण्यायुःकर्कलग्नेचंद्रभौमेकेंद्राणिअष्टमभवनंचग्रहरहितंयदितदारामाब्दंस्यादितिअग्रिमस्थेनान्व
इंदावापोक्लिमस्थेतदनुतनुपतौनिर्बलेपापदृष्टेदंतैस्तुल्यंततोर्कःखलखगविवरेलग्नगोऽब्जस्त्रिसंख्यंगिरिःफके
द्रेसुरेज्येगुरौरिपुसहजेस्यात्सपापेंगनाथेरामाब्दंकर्कलग्नेकुजतुहिनकरौकेंद्ररंध्रंग्रहोनं १२ रामाब्दंस्यात्त्रये
प्रवपुषिचनिधनेसौम्यहीनंखवेदालग्नेशोरंध्रयातोवपुषिनिधनपःस्यान्नृणांबाणसंख्यंनक्रेतिग्मांशुमंदौस
हजरिपुगतौकंटकेरंध्रनाथेपारावाराब्धिसंख्यंतदनुशुभखगाःसत्त्ववर्षैस्त्रयाग्निः १३ क्रूरैर्दृष्टेंगनाथेयदि
शुभविहगावीर्ययुक्तःसुधांशौसंस्थेसौम्येगणेचेद्गुणमुनितुलितंरंध्रगेर्मध्यमायुः॥ १ अष्टमेशेलग्नगतेअष्ट
मभवनंशुभग्रहरहितंखवेदाश्चत्वारिंशद्वर्षाण्यायुःस्यात् मकरस्थे[illegible]ववीतृतीयषष्ठगोअष्टमेशेकेंद्रगेपारावाराब्धिसंख्यंचतु
श्चत्वारिंशद्वर्षाण्यायुःस्यात्तदनुशुभग्रहाःसत्त्ववर्षैशुभग्रहनवांशेरा[illegible]त्रिंशद्वर्षाण्यायुःस्यात् १३ लग्नेशेक्रूरदृष्टेशुभग्र
हाःबलिनःचंद्रेशुभवर्गगेक्वापिभावेस्थितेसतिगुणमुनितुलितंत्रिसप्त[illegible]वर्षतुल्य॥ १॥

मायुः स्यात् चंद्राष्टमगैः पापैः दिवाजन्मनि मध्यमायुः स्यात् अथ शनौ द्व्यंगे स्वभावसंज्ञके लग्ने स्थिते द्वादशभावनाथे अष्टमस्था
थ च वसहीने सति कंकपत्राक्षसंख्यं पंचविंशतिवर्षाण्यायुः स्यात् १४ अथ कर्कलग्ने क्रूरयुते चंद्रे दशमगे गुरौ केंद्रस्थे शरविशि
खमितं पंचपंचाशद्वर्षमितमायुः स्यात् बुधे दशमे चतुर्थे गे वा चंद्रे ... मे लग्ने वा शुक्रगुरु एकराशिगौ कापि स्थितौ चेत् सदा

स्याद्द्वंद्वः द्दृष्टिपापैः स्थमपनसुते द्व्यंगलग्ने हि याते रिःफेशे स्वामाथे यदि वलरहिते कंकपत्राक्षसंख्यं १४क
कैः समसमनौ खलविहगयुते पुष्करस्थे द्विजेशे केंद्रे याते सुरेज्ये शरविशिखमितं पुष्करे नीरगे वा सौम्ये पीयूषभा
नौ व्ययनिधनगते देहगे वाक वीज्यावे कर्क्षे व्योमवाणे व्ययरिपुनिधने लग्ननाथाद्ये चंद्रे १५ अन्यंशे लग्नना
थे भुजगशरमितं स्याद्दशायां सौम्यखेटारंध्रे नादेहनाथो व्ययरिपुनिधने पापयुक्षष्टिरायुः राशीशो लग्नना
थो दिनमणिसहितो मृत्युगो वा कुतश्चेत्तौ केंद्रे षष्टिरायुर्वपुषि दिनपतिः शत्रुभौमान्वितश्चेत् ।१६। ६०।

सौम्यवा ... समं पंचाशद्वर्षमितमायुः स्यात् लग्नेशयुक्ते चंद्रे द्वादशषष्ठाष्टमे लग्नेशे शन्यंशे शनिनवांशगे भुजगशरमितं
अष्टपंचाशद्वर्षमितमायुः स्यादित्यग्रिमश्लोकेनान्वयः १५ शुभग्रहाः अष्टमव्यतिरिक्तभावस्थाः लग्नेशः पापयुक्तः त्रिकस्थः तदा षष्टि
वर्षाण्यायुः स्यात् सूर्यसहितश्चंद्रराशीशः लग्नेशश्च मृत्युगः गुरुः केंद्रगो यदि चेत् षष्टिवर्षाण्यायुः स्यात् निजशत्रुभौमाभ्यां युक्तः सूर्यो ल

पंचमस्थैरवशैलाः सप्ततिवर्षाण्यायुः स्यादित्यग्रिमश्लोकेनान्वयः १६ सर्वैर्ग्रहैः क्रूरराशिस्थैः शुभैः शुभग्रहगतैः लग्नपतौ सबले पू
र्णायुः स्यात् सुतभवनगतैः सवीर्यैर्ग्रहैः नराणां षष्टिवर्षाण्यायुः स्यात् १७ धनुर्धरराश्यंत्यनवांशे लग्नगे शुभैः प्रथमनवांशस्थैः केंद्रगैः
वर्षाणि शतमायुः स्यात् तृतीयचतुर्थाष्टमस्थैः सर्वैश्चिरायुः दीर्घायुः स्यात् लग्नाच्चंद्राच्च अष्टमेशे व्ययकेंद्रस्थे अष्टाविंशति

गांशे हीनवीर्ये व्ययतनुजगते यामिनीशे खशैला धर्मे सर्वैः परायुः खगखलबलगैः केंद्रयातैरशीतिः ॥
सर्वैः क्रूरसंस्थानैः शुभभवनगतैः सौम्यखेटैः सवीर्यैर्लग्नेशे स्यात्परायुः सुतभवनगतैः षष्टिरायुर्नराणां १७
चापांगस्यांत्यभागे यदि वपुषि गते चाद्यभागे च केंद्रे सौम्यैः खेटैः शतं स्यात् सुसहजसुखे स्याच्चिरायुः समस्तैः ॥
लग्नांशाल्लयभानोर्निधनसदनपेरिःफकेंद्रेष्टविंशत्केंद्रे सौम्यग्रहोनैर्यदि मृतिभवने कश्चिदास्ते खरामाः ॥
१८ क्षीणे प्रालेयभानौ यदि खलखचरो मृत्युगो मृत्युनाथः केंद्रस्थो लग्ननाथो निजबलरहितः खाश्वितुल्यं

ण्यायुः स्यात् केंद्रे शुभग्रहरहिते अष्टमस्थश्चेत्कश्चित्क्रूरस्तदा खरामा त्रिंशद्वर्षाण्यायुः स्यात् १८ चंद्रे क्षीणे सति क्रूरग्रहोऽष्टमस्थः
मृत्युभावेशः केंद्रस्थः लग्नेशो निर्बलस्तदा खाश्वितुल्यं विंशतिवर्षाण्यायुः स्यात् शुभग्रहैः आपोक्लिमगतैः शनिचंद्रौ षष्ठाष्टमस्थौ ता
तकालांकुशेनेखविसु विंशतिवर्षाण्यायुः स्यात् अथेत्यग्रिमश्लोकेनान्वयः १९ अथ राहुचंद्ररहितौ क्रूरग्रहौ क्षितीयाष्टद्वादशस्थौ तत्

माणं धिशनि संख्यमायुः सूर्यशनी केंद्रगौ कुजो लग्नगस्तदा पुष्यवाणांकुशंभुविशद्वर्षाण्यायुः स्यात् शुक्रगुरू लग्नस्थौ भौमपापौ पं
चमस्थौ तदा अनायुः अल्पायुः स्यात् कर्कयुक्तो लग्नेशः जन्मराशिसंस्थितः अन्यैर्युतः दृष्टश्च न तदा अनायुः अल्पायुः स्यात् २० जात
कशास्त्रसमुद्रोत्तीर्णैः समस्तजातकशास्त्रज्ञादिभिरित्यर्थः पूर्वं यद्योगं मुनिभिः प्रोक्तं प्रणीतं तस्मात्पूर्वोक्तात् सारभूतं दृढं प्रायुतं अ
युर्यदेतदुक्तं तत्पुण्याचारश्लोकभाजां सदाचारोपलक्षितधर्मयशोयुक्तानां नराणां घटत इत्यध्याहारः २१ अथादेशविधिरनुष्टुप्

सौम्यैः पापोज्झितमस्थैर्दिनमणिजविधूवैरिरंध्रालयस्थौ तुल्यं कामांकुशैः स्यादथ धनमृतिगौ रिःफगौ पापखेटौ
१९ हीनौ स्वर्भानुना वा यदि हि मम हसा व्योमनेत्रप्रमाणं केंद्रस्थौ सूर्यमंदौ यदि वपुषि कुजः पुष्यवाणांकुशं स्या
न्नौ ... त्र्यायं मध्यातीतेनयभवनगो भौमपापाव नायुर्जन्मेशः सार्कलग्नेश्वलशुभसहितश्चेत्स्थितः स्यादनायुः २०
२० यत्प्रोक्तं प्रागजं पूर्वमायुर्होरापारावारपारंगमज्ञैः तस्मादायुः सारभूतं यदेतत्पुण्याचारश्लोकभाजां नराणां

जनानां बलाबलविवेकेनेति पुष्कलयशालिनां सूर्यादिग्रहाणां बलाबलविचारेण सुमनोभिरिदमायुः कथनीयं धर्मयशो
लिनां भवति पापकर्मिणां न भवतीति अर्थोस्तीदं २२ अध्यायं समापयति स्तुवैः पद्यैरिति २३ इतिश्रीजातकालंकारटीकायां
पंचमोध्यायः ५ अथ लग्नेशधनेशादीनां व्यत्ययात्फलान्याह लग्नेशो धनगो धनेशे लग्नगे सति जातो धनवान्बुद्ध्याचारप्रवीणः

वृद्धाचारेण च निपुणः उत्कृष्टपुण्यकृत् बलवान् भोगी कलीलश्च स्यात् लग्नेशे सहजे सहजेशे लग्नस्थे अल्पवीर्यः प्रशान्त
वंधुयुक्तः कुलजानां सुखदः मातृपक्षेण सहितश्च स्यात् १ चतुर्थे लग्नेशे लग्नगे चतुर्थेशे जातः क्षमायुक्तः नानाज्ञाराजकार्य
प्रगुणमतियुक्तः पितुराज्ञायां राजकार्ये च ऋजुमतिः सत्प्रशस्तो गुरुर्यस्य यद्वा सतो गुरुः स्वकीयपक्षे च स्थितः स्यात् पंचम
वलाबलविवेकेन पुष्कराल्यप्रशालिनां सुमनोभिरिदं देश्यमायुर्धर्मादिशालिनां २२ हृद्यैः पद्यैर्गुंफितेन
सूरिभिर्भूषितेन मे नलंकारास्मिजातकेमंजुलेस्मिन् आयुर्दायः श्रीगणेशेनवर्यैर्वृत्तैर्युक्तो बाहुपक्षैः प्रणीतः २३ इतिश्री
जातकालंकारे पंचमोऽध्यायः ५ लग्नाधीशे र्थगे चेदुनभवनपतौ लग्नगेप्यर्थवान्स्याद्वृद्धाचारप्रवीणः प
रसुकृतकृत्सारभृद्गोमशीलः भ्रातृस्थाने गनाथे सहजभवनपे लग्नयाते ल्पशक्तः सद्बंधू राजपूज्यः कुलजनसु
खदो मातृपक्षेण युक्तः १ तुर्येशे लग्नयाते तदनु तनुपतौ तुर्ययो स्यात्क्षमावान् नानाज्ञाराजकार्यप्रगुणमतियुतः
सद्गुरुः स्वीयपक्षः लग्नस्थे सूनुनाथे तनुजपदगते लग्ननाथे सुधीर्विद्यालंकारयुक्तो निजकुलविदितो ज्ञानवा
लग्ने लग्नेशे पंचमस्थे मतिर्नरः प्रशस्तमनाः विद्यया भूषितः स्वकुले विख्यातो ज्ञानवान् सदसद्विज्ञः मानी ज्ञानसक्तः २
अभिमानेसक्तः २ षष्ठेशे लग्नगे तदनु लग्नगे षष्ठेशे मतिर्नित्यं रोगरहितः सदा एव शरीरे बलवान् द्रोहादौ सक्तः आदिमध्यान्त परो

ज० स० मिष्टकोषणादिज्ञेयं संग्रहपरः अतो द्रव्यवान् स्यात् लग्नेशे सप्तमस्थे सप्तमेशे लग्नस्थे सति तदा मनुजः पित्रर्भक्तः स्त्रीविषये च चं-
२९ चलमनाः शालकस्य भार्याभ्रातुः कार्यकरः स्यात् ३ लग्नेशे ष्टमगे [illegible] लग्नगे द्यूतव्यवहारे निपुणः विक्रमवान् चौर्या-
दिसहितः आदिशब्देन वंचनासु निपुणः राजतो लोकतो वा निधनपदं [illegible]णमाप्नुयात् लग्नेशे नवमस्थे नवमेशे लग्नस्थे सति

षष्ठेशे लग्नयाते तदनु तनुपतौ षष्ठगे व्याधिहीनो नित्यं द्रोहादिसक्तो वपुषि सबलवान् द्रव्यवान् संग्रही स्यात्
मूर्तीशे कामयाते मदनसदनपे मूर्तिगे तानसेवी लोलस्त्वांतो गनाथो भवति हि मनुजः सेवकः शा-
लकस्य ३ अंगेशे रंध्रयाते निधनगृहपतावंगगे द्यूतबुद्धिः शूरश्चौर्यादिसक्तो निधनपदमियाद्भूपतेर्लो-
कतो वा देहाधीशे शुभस्थे शुभभवनपतौ देहसंस्थे विदेशी धर्मासक्तो नितांतं सुरगुरुभजने तत्परो राजमान्यः
४ कर्मस्थे लग्ननाथे गगनभवनपे लग्नगे भूपतिः स्यात् ख्यातो लाभे च रूपे गुरुभजनरतो लोलुपो द्रव्यनाथः

विदेशवासी नितांतं धर्मे रतः देवाराधने गुरुसेवायां च तत्परः राजसत्कारभाजनश्च स्यात् ४ लग्नेशे कर्मस्थे कर्मनाथे लग्न- २९
गे भूपालः लाभेन तद्वत्सुरूपेण च विख्यातः गुरुसेवायां प्रीतिवान् लोलुपः चंचलचित्तः द्रव्याणां स्वामी च स्यात् लाभेशे लग्न-
स्थे लग्नेशे लाभस्थे शोभनकर्मादी दीर्घायुः क्षोणीनाथो राजा शुभविद्यायुतः कोविदो धीरश्च मानवः स्यात् ५ लग्नेशे रिःफ-

सर्वशत्रुः सर्वेषां जनानां शत्रुः सर्वे शत्रवो यस्येति वा यतो निरंतरं बुद्ध्या हीनः बुद्धिरहितः कृपणतरमतिः अतिशयवित्तहीन
बुद्धिः अतश्च द्रव्यनाशी विलोलः निर्विचारी शीघ्रकारी च स्यात् इत्युक्तप्रकारेण जातकजन्मसमये नानादिकानामपि खेच
राणां योगात् फलं होरागमज्ञैर्वक्तव्यं अयमर्थः जातकस्य जन्मलग्नात् द्वादशं भवनं तातगृहं तदेव लग्नं प्रकल्प्य तदग्रिमान् क्रमेण
धनादिभावान् परिकल्प्य तत्र लग्नभावेशयोर्व्यत्ययस्थितिमवलोक्य लग्नाधीशे व्ययगे च इनभवनपतौ लग्नयाते व्यये वा स्यादि

[illegible]शात्त नयाप्ते तनुभवनपतौ लाभसंस्थे सुकर्मा दीर्घायुः क्षोणिनाथोत्सुभविभवयुतो कोविदो मानवः स्या
त् ५ लग्नेशे रिःफयाते व्ययसदनपतौ लग्नगे सर्वशत्रुर्बुद्ध्या हीनो नितांतं कृपणतरमतिर्द्रव्यनाशी विलोलः
[illegible]नानादिकानामपि जनुषि तथा खेचराणां हि योगाद्वाच्यं होरागमज्ञैः स्मरतनुतनुपयुक् भार्गवे राजपूज्यः ६
[illegible]वं समस्तासु फलप्रबोधं श्रीजातकालंकरणं मनोज्ञं वृत्तैर्नितेशमितैर्निबद्धं नयामुदे देवविदामुदारं ॥ ७

[illegible]नादिना उक्तोदाहरणेन नानादीनां अर्थबलादि फलं होराशास्त्रज्ञैर्वा[illegible] अथ मंगलाय शुभफले नादेवं समापयति स्मर
तनुपयुक् भार्गवे लग्नेशयुक्ते शुक्रे त्रिकव्यतिरिक्तभावगे इति शेषात् नजातः राजपूज्यो भवति राजपूज्यशब्देन वांछितपदप्राप्तिर्ना[illegible]
[illegible]लभ्यध्वन्यते ६ एवं [illegible]क्तप्रकारेण मया गणेशेन स्वबुद्ध्या उदारं सारनिरूपणं मनोज्ञं पदपदार्थरुचिरं सुफलप्रबोधं स्फुटफले जन[illegible]

अथविशिष्टस्ववंशंसंख्यापयन् ग्रंथसमाप्तौदेशकालविशेषंप्रख्यापयति त्रिभिः पृथ्वीशार्दूलविक्रीडितैर्वृत्तैः अवनिमं
डले भारद्वाजकुले नाम्ना कान्हजी कोविदः पंडितः अभूत् सकीदृशः जगति लोके मंडलज्योतिर्विदेवाचार्यः [illegible]
प्लवंगवर्षभकुंजराः सिंहशार्दूलनागाद्याः पुंसि श्रेष्ठार्थगोचराः इत्यभिधानात् श्रुतिस्मृतिविहारभूस्तदाश्रयः श्रुतिस्मृति
मननपाठनद्वारा तासां विहारवान् विबुधमंडलीमंडनं पंडितशोभादायक इत्यर्थः प्रचंडगुणगुर्जराधिपसभाप्रभा[illegible]भा

भारद्वाजकुले बभूव परमं तस्मात्सुतानां त्रयं ज्यायांस्तेष्वभवद्ग्रहज्ञतिलकः श्रीसूर्यदासः सुधीः श्रीमान्वित्स
र्वेकलानिधिस्तदनुजो गोपालनामाभवच्छ्रीमद्दैवविदां वरस्तदनुजो श्रीरामकृष्णोभवत् ।२। शाकेमा
गणराममसायकधरा १५३ संख्येनभस्येतथामासेव्रध्नपुरेसुजातकमिदंचक्रेगणेशः सुधीः ॥ ६७२॥

[illegible]चंडा[illegible] विजयशालिनः गुणाः शौर्यादयो यस्य स गुर्जराधिपः गुर्जरदेशाधिपः तस्य सभायाः प्रभा प्रभेव प्रभा प्रकाश
[illegible]इत्यर्थः कवींद्रकुलभूषणं कविश्रेष्ठसंदोहस्य प्रभावहम् १ तस्मात्कान्हजीकोविदात्परमं उत्कृष्टं सुतानां त्रयं बभूव तेषु ज्याया
[illegible]ष्ठः ग्रहज्ञतिलकः गणकश्रेष्ठः सुधीः श्रीसूर्यदासः अभवत् तदनुजः तत्पश्चाज्जातः श्रीमान्वेदवित् सर्वकलानिधिः सर्व
कलाकुशलः गोपालनामा अभवत् तदनुजः श्रीमतां दैवज्ञानां च श्रेष्ठः श्रीरामकृष्णोऽभवत् २ तत्र गोपालसूनुः गणेशः मार्गे

ऽध्यायं पूरयति द्वयैः पद्यैरितिस्पष्टार्थः ५ श्रीमद्वृक्षकुले महीपसिसतां शुक्लोकृते जातके [illegible] दयान
रप्रसूरिति कृष्णोजयाद्यः कृतीतत्पुत्रेण विभाविना तिरुचिरा सज्जातकालंकृतिः श्रीरेषा हरभानुनामति मतांमा

द्वयैः पद्यैर्गुंफितेसूरितोषेलंकाराख्ये जातके मंजुलेस्मिन् वंशाऽ
ध्यायः श्रीगणेशेन ख्यैर्युक्तो वेदैः शैलसंख्यैः प्रणीतः ५ इतिश्रीग
णेशसूरिरचितजातकालंकारे सप्तमोऽध्यायः समाप्तः॥ ६ ७ ६ ॥

ायभृयाच्चिरं ।१। इतिश्रीमच्छुक्लोपनामकहरभानुभाविताजातकालंकारटीकासमाप्ता शुभ मस्तु ॥ राम
॥ सम्वत १९२९ मिती फागुनशुक्ल ५ वारविहफयं॥

॥इतिजातकालंकारसटीकासमाप्ता॥